

2022 SZEPT 02.

Az irat elektronikus irattól készített másolat

Alkotmánybíróság
1015 Budapest
Donáti utca 35-45.

a Fővárosi Törvényszék útján
1055 Budapest
Markó utca 27.

Érkezett: 2022 SZEPT 02.

PÉLDÁNY:
MELLÉKLET:
FOLYASÍTÁS:
UTÓFOLYASÍTÁS:

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/02062-0/2022	
Érkezett: 2022 SZEPT 09.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 7 db	eln

Alkotmányjogi panasz iránti
indítványa

[Redacted]

indítványozónak

képviseli:

[Redacted]

Siegler Bird & Bird

[Redacted]

a Kúria Pfv.IV.21.464/2021/9. számú
végzésével szemben.

Elsőfokú ügyszám: 3.Pk.20.224/2021

2022. szeptember 1.

Elektronikusan aláírta:

Dr. Halász Bálint

Siegler

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[REDACTED] indítványozó **I/1** alatt csatolt cégkivonattal és [REDACTED] törvényes képviselői jogát tanúsító külön okirattal, valamint **I/2** alatt csatolt ügyvédi meghatalmazással igazolt jogi képviselőjében – *jogi képviselő neve: Siegler Bird & Bird Ügyvédi Iroda*; [REDACTED]

[REDACTED] eljáró ügyvéd: *dr. Halász Bálint*; [REDACTED] – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény („**Abtv.**”) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztjük elő a Kúria Pfv.IV.21.464/2021/9. számú végzésével („**Kúria Végzése**”) szemben.

Kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria Végzését és a Kúria Végzésével felülvizsgált bírósági és hatósági döntéseket az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és e cikk (3) bekezdésének b) pontja, az Abtv. 27. §-a, valamint az Abtv. 43. § (1) és (4) bekezdései alapján – mint alaptörvény-ellenest – semmisítse meg.

A Kúria Végzésével felülvizsgált bírósági döntések a Fővárosi Ítéletábla 8.Pk.I.25.537/2021/6. számú végzése („**Másodfokú Végzés**”), a Fővárosi Törvényszék 3.Pk.20.224/2021/17. sz. (19. sz. végzéssel javított) számú végzése („**Elsőfokú Végzés**”). A Kúria Végzésével felülvizsgált hatósági döntés a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának („**SZTNH**”) E15155479/11 számú határozata („**SZTNH Határozat**”).

I. AZ INDÍTVÁNY LÉNYEGÉNEK BEMUTATÁSA

1. Az indítványozó a jelen beadványban bemutatja, hogy (i) az SZTNH eljárásban sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített, tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjog. Ezen túl (ii) az SZTNH Határozatának felülvizsgálatára irányuló bírósági jogorvoslati eljárásban sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslati eljáráshoz fűződő alapjog. Az indítványozó hangsúlyozza, hogy jelen alkotmányjogi panaszban feltárt ügynek nem tárgya az indítványozó pénzbeli követelése vagy kártérítési igénye.
2. Feltéve, de meg nem engedve, hogy helyes a Kúria álláspontja, az azt jelenti, hogy a indítványozó szabadalmas számára lehetetlen lenne a közegészségügyi kényszerengedély elrendelésének vitatása, akár annak megadása előtt, akár azt követően bármilyen jogorvoslati eljárásban.
3. A jelen alkotmányjogi panaszban az indítványozó nem azt kéri a tisztelt Alkotmánybíróságtól, hogy vizsgálja felül, hogy a Kúria Végzése indokolásban megjelölt bizonyítékok mérlegelése és a megjelenő érvelés megalapozott-e, vagy azt, hogy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott volt-e. Az alkotmányjogi panasz tárgya az fenti 1. bekezdésben nevesített alapjogok sérelme.
4. Az alapjogi sérelem bemutatásához feltétlenül szükséges mértékben először bemutatjuk az indítványozót, annak szabadalmát és termékét, az ellenérdekű felet és a közegészségügyi kényszerengedély megadásának előzményeit, majd a közegészségügyi kényszerengedélyre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. Ezt követően bemutatjuk a közegészségügyi kényszerengedélyt megadásához vezető, SZTNH előtti eljárást és a hatóság által hozott SZTNH Határozatot, majd az indítványozó által az ez ellen kezdeményezett jogorvoslati eljárást, és az ebben hozott bírói döntéseket. Végül bemutatjuk, hogy az SZTNH Határozata és az ezt végső soron helybenhagyó bírói döntés, azaz a Kúria Végzése miért alaptörvény-ellenes.
5. Az indítványozó álláspontja, hogy mind az SZTNH előtti eljárásban megfosztották az ügyféli jogállásától, a fegyverek egyenlőségéből fakadó jogoktól, a kontradiktórius eljárásban biztosított garanciális jogoktól, ezáltal a tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő alapvető jogától. A jogsértés a bírósági eljárásban is fennáll, mert az indítványozót megfosztották a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslati eljáráshoz fűződő alapvető jogától, ugyanis (i) az indítványozó nem tehetett

nyilatkozatot és nem adhatta elő ügyét az SZTNH előtti eljárásban; (ii) az SZTNH nem biztosított számára iratbetekintési jogot; (iii) az SZTNH nem értesítette határidőben az SZTNH Határozatról; (iv) a jogorvoslati eljárásban a bíróságok az alkalmazandó jogszabályok alaptörvény-ellenes értelmezésével lényegében jogot alkottak, amikor megállapították, hogy a „kötött bizonyítási rendszer” miatt az indítványozó nem vitathatja az SZTNH Határozat alapjául szolgáló adatszolgáltatást.

6. Az indítványozónak az SZTNH előtti eljárásban nem volt lehetősége részt venni, nem gyakorolhatta ügyféli jogait, különösen a nyilatkozattétel jogát, amely jogokat más kontradiktórius hatósági eljárásban az ellenérdekű fél az Alaptörvényből eredő módon gyakorolhat. Az indítványozó egyetlen lehetősége az ügye előadására az SZTNH Határozatával szemben a megváltoztatási kérelem benyújtása volt, azaz az, hogy a bíróságtól kérje az SZTNH Határozat érdemi felülbírálatát.
7. Az SZTNH Határozattal szembeni bírósági felülvizsgálat ugyan formálisan adott volt, de nem állította helyre az alapvető jogok sérelmét. A Fővárosi Törvényszék és a Fővárosi Ítéltábla úgy értelmezték az irányadó jogszabályokat, hogy a közegészségügyi kényszerengedély megadása iránti eljárás egy olyan kötött bizonyítási rendszer által jellemzett eljárás, mely nem kontradiktórius és ahol nem érvényesülhetnek az ügyfél jogok. Ezt követően a Kúria hiába ismerte el az indítványozó ügyféli jogait, az SZTNH által okozott jogsérelmet a kötött bizonyítási rendszerre hivatkozva nem állította helyre. A bíróságok egyrészt megtagadták alkalmazni a kontradiktórius eljárásokra vonatkozó szabályokat, másrészt jogalkalmazás helyett, gyakorlatilag jogot alkottak a gyógyszerészeti államigazgatási szerv, azaz az Országos Gyógyszerészeti- és Élelmezés-egészségügyi Intézet („**OGYÉI**”) igazolása („**OGYÉI Nyilatkozat**”) bizonyító erejével kapcsolatban. A bíróságok az ezt szabályozó jogszabályi keretrendszer hiányában is megalkották a kötött bizonyítási rendszer fogalmát. Az ügyben eljáró bíróságok ezáltal figyelmen kívül hagyták a hatalmi ágak megosztásának alapelvét, így sérült az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében rögzített alapelv.¹
8. Az eljárásban sérültek az indítványozó Alaptörvény által biztosított jogai, így különösen a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga és a jogorvoslathoz való joga. Az SZTNH-nak lett volna lehetősége arra, hogy az Alaptörvénnyel összhangban értelmezze az irányadó jogszabályokat, de ezt nem tette meg. A bíróságoknak úgyszintén lett volna a lehetősége arra, hogy helyreállítsák az SZTNH Határozat által okozott jogsérelmet azáltal, hogy az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban értelmezzék az irányadó jogszabályokat, azonban a jogorvoslati eljárásban ennek az ellenkezője történt: jogalkalmazás helyett jogot alkotva jártak el, és nem állították helyre az indítványozót ért jogsérelmet.
9. Az indítványozónak nem maradt más választása, minthogy a tisztelt Alkotmánybírósághoz forduljon, és kérje annak megállapítását, hogy a Kúria Végzése alaptörvény-ellenes, és azt, hogy az kerüljön megsemmisítésre.

II. A RELEVÁNS TÉNYEK, JOGSZABÁLYOK ÉS A MEGELŐZŐ ELJÁRÁSOK RÖVID BEMUTATÁSA

II.1. AZ INDÍTVÁNYOZÓ SZABADALMA ÉS AZ ANNAK ALAPJÁN FORGALMAZOTT REMDESIVIR HATÓANYAGÚ GYÓGYSZER

10. Mielőtt kifejtjük az alkotmányjogi panaszt és annak indokait, szükségesnek érezzük hangsúlyozni azt, hogy az indítványozó, és az indítványozó cégcsoportjába tartozó további vállalatok elkötelezettek az emberek egészségének javítása érdekében azáltal, hogy kutatás és fejlesztés révén állítanak elő gyógyszereket olyan területeken, amelyeken korábban nem állt rendelkezésre megfelelő terápia. Az indítványozó ismét hangsúlyozza, hogy jelen alkotmányjogi panaszban feltárt ügynek nem tárgya az indítványozó pénzbeli követelése vagy kártérítési igénye, jelen alkotmányjogi panasz célja, hogy az indítványozó alapvető jogai az Alaptörvénynek megfelelően biztosítva legyenek.

¹ Lásd a lenti 129-130. bekezdésekben.

11. Kétségtelen, hogy a COVID-19, a SARS-CoV-2 új típusú koronavírus által okozott megbetegedés korábban nem látott globális egészségügyi krízist okozott. Az indítványozó és az indítványozó cégcsoportjába tartozó további vállalatok elhivatottak annak érdekében, hogy a COVID-19 megbetegedéssel diagnosztizált betegek hozzájuthassanak az állapotukat javító gyógyszerekhez. Európában és Magyarországon mindez az Európai Unió és az indítványozó közötti megállapodások megkötése útján került elérésre, mely megállapodások közül néhányat első alkalommal alkalmaztak. Amint azt a Fővárosi Törvényszék, a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria előtt folyamatban volt eljárásokban benyújtott beadványainkban hangsúlyoztuk, a jelen eljárás célja nem a gyógyszerekhez való hozzáférés megakadályozása vagy korlátozása, és nem is pénzbeli igények érvényesítése. Egyrészt az indítványozó nyilvánvalóvá tette, és az általa benyújtott bizonyítékok is azt támasztják alá, hogy képes volt és szándékában is állt a magyar állam részére a Termék² biztosítása, aminek eleget is tett, tehát Magyarországon nem volt kielégítetlen szükséglet. Másrészt az indítványozó visszavonta az SZTNH által megállapított hasznosítási díj mértékével kapcsolatos megváltoztatási kérelmét.
12. Az indítványozó a jogosultja a Magyarországon hatályosított, EP2937350 lajstromszámú, az SZTNH által E038946 lajstromszámon nyilvántartott európai szabadalomnak („**Szabadalom**”). A Szabadalom címe: „1'-szubsztituált carba-nukleozid analógok antivirális kezelésre”.
13. Az indítványozó Szabadalma a *VEKLURY 100 mg koncentrátum oldatos infúzióhoz* és *VEKLURY 100 mg por oldatos infúzióhoz való koncentrátumhoz* elnevezésű termékét („**Termék**”) oltalmazza, amely EU/1/20/1459/001 és EU/1/20/1459/002 szám alatt kapott forgalomba hozatali engedélyt.
14. A Termék forgalomba hozatali engedélyének jogosultja az indítványozóval azonos cégcsoportba tartozó [REDACTED].
15. Az SZTNH Határozat keltekor a Termék az egyetlen olyan szabadalommal védett remdesivir hatóanyagot tartalmazó gyógyszer volt, amelyet az Európai Gyógyszerügynökség a 2019-es koronavírus-betegségben („**COVID-19**”) szenvedő olyan felnőttek és 12 éves vagy annál idősebb, legalább 40 kg-os testtömegű serdülők kezelésére teljes mértékben javallott, akik kiegészítő oxigénkezelést – alacsony vagy magas áramlású oxigén vagy más nem invazív lélegeztetés a kezelés elején – igénylő tüdőgyulladásban szenvednek.³

II.2. AZ INDÍTVÁNYOZÓ ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ, ILLETVE MAGYARORSZÁG KÖZÖTT LÉTREJÖTT MEGÁLLAPODÁSOK A TERMÉK SZÁLLÍTÁSÁRA

16. 2020 nyarán az Európai Bizottság szükséghelyzeti támogatási eszköz beszerzése körében szerződést kötött az indítványozóval, illetve a [REDACTED] cégcsoporttal a Termék biztosítására. Ezen beszerzésnek Magyarország is kedvezményezettje volt és részesült a Termékből. Egészen pontosan az indítványozó cégcsoportjának tagja, a [REDACTED] az alábbi termékmennyiségeket szállította Magyarországra a Termékből:

Rendelt mennyiség (fiola)	Az Európai Bizottságtól kapott megrendelés időpontja	Teljesítés
93	2020. augusztus 5.	Kézbesítve augusztus 12. napján
54	2020. augusztus 24.	Kézbesítve augusztus 26. napján
137	2020. szeptember 1.	Kézbesítve szeptember 8. napján

² Meghatározását lásd a lenti 13. bekezdésben.

³ A terápiás javallatok kiegészítése a lent jelzett *dólt betűs* résszel 2020. december 22. napján történt meg: a Termék, vagyis a Veklury a 2019-es koronavírus-betegségben (COVID-19) szenvedő olyan felnőttek és (12 éves és annál idősebb, legalább 40kg-os testtömegű) serdülők kezelésére javallott, akik kiegészítő oxigénkezelést (*alacsony vagy magas áramlású oxigén vagy más nem invazív lélegeztetés a kezelés elején*) igénylő tüdőgyulladásban szenvednek.

300	2020. szeptember 21.	Kézbesítve szeptember 24. napján
794	2020. szeptember 21.	Kézbesítve szeptember 28. napján
419	2020. október 2.	Kézbesítve október 12. napján
ÖSSZESEN: 1.797 fiola került leszállításra Magyarország számára 2020. október 12-éig		

17. Ezt követően 2020. október 7. napján 36 szerződő fél – így többek között az Európai Bizottság, valamennyi EU-s tagállam, így Magyarország is – egy közös közbeszerzési keretszerződést⁴ („**Keretszerződés**”) írt alá a ██████████ gyógyszeripari vállalatcsoporttal, ideértve az indítványozót, illetve a Termék forgalombahozatali engedélyének jogosultját, a ██████████-t is, a Termék 500.000 terápiás adagban történő beszerzéséről, továbbá az 500.000 terápiás adagon felüli készletek beszerzésének lehetőségéről. A Keretszerződésről szóló, az Európai Bizottság által 2020. október 8. napján közzétett sajtóközleményt I/3 alatt, míg magának a Keretszerződésnek a kivonatolt példányát és annak egyszerű magyar fordítását I/4 alatt csatoljuk.
18. A Keretszerződés alapján valamennyi szerződő ország közvetlenül az indítványozónál⁵ adhatja le a rendelését a Termék beszerzéséhez. Ez azt jelenti, hogy a Keretszerződés alapján a Termék biztosítása a szerződő államok által megrendelt mennyiségek alapján, illetve szükség esetén a klinikai szükségletek figyelembevételével történik. A megrendelt Termék mennyisége azonban soha nem haladta meg a ██████████ gyógyszeripari vállalatcsoport, mint beszállító kapacitását. Tehát, amennyiben Magyarország megrendeli a szükséges mennyiséget, az indítványozó és a ██████████ azt a mennyiséget tudta volna biztosítani.
19. Összefoglalva, a Keretszerződés alapján folyamatosan elérhetőek és nyitottak az ellátási csatornák a magyar állam számára, ahhoz, hogy megrendelhesse a hazai szükségletek kielégítéséhez megfelelő mennyiségű, remdesivir hatóanyagú Terméket az indítványozótól.
20. 2020. október 12. napján a Magyar Állam önállóan is egyeztetéseket kezdeményezett az indítványozóval egy, a Keretszerződésen alapuló egyedi megállapodás aláírása érdekében. Ezen egyeztetések során a magyar állam kifejtette, hogy „[a] kórházi ellátásra szoruló COVID-19-ben szenvedő betegek összes új esete (előfordulás)” alapján a következő mennyiségeket kívánja megrendelni a Termékből:
- 3.500 fiola 2020. októberre;
 - 7.000 fiola 2020. novemberre; és
 - 3.500 fiola 2020. decemberre.
21. Ezen egyeztetéseket követően, az indítványozó és a magyar állam tisztázták a magyarországi havi mennyiségekkel kapcsolatos kérdéseket, és a közöttük 2020. október 16. napján lezajlott egyeztetésről készült feljegyzés tanúsága szerint a következőket rögzítették:
- A ██████████ cégcsoport garantálta, hogy Magyarország mindenféle felső korlát vagy felosztás nélkül tud rendelni, ha megjelöli a minimum mennyiséget a következő 6 hónapra.
 - Magyarország többet is rendelhet, amennyiben szükséges, de a ██████████ cégcsoport a magyar állam által megjelölt minimum mennyiség leszállítására vállal kötelezettséget. A ██████████

⁴ Az indítványozó 2022. július 19-én új közös közbeszerzési megállapodást írt alá az Európai Bizottsággal a Veklury®-ra (Remdesivir) vonatkozóan, hogy továbbra is lehetővé tegye a Veklury-hoz való gyors és méltányos hozzáférést a COVID-19 betegek számára az EU és az EGT országaiban.

⁵ Tekintettel arra, hogy az indítványozó, mint szabadalmazható felhatalmazása és engedélye alapján az indítványozó cégcsoportjához tartozó ██████████ a Termék forgalomba hozatali engedélyének jogosultja, a Termék beszerzésével és biztosításával kapcsolatban az indítványozóra vonatkozó előadások alatt a ██████████ tevékenységét is megfelelően érteni kell.

cégescsoport számára a minimum mennyiség megjelölése az előrejelzés és szállítás, azaz az ellátásbiztonság érdekében fontos.

- (iii) Magyarország 3.500 fiolát rendelt októberre, és kifejtette, hogy megfelelő mennyiség áll rendelkezésre novemberre és decemberre, de a megállapodást egy vagy három hónapra fogja megkötöni az egészségügyért felelős miniszter döntése alapján.
22. Az egyeztetést követően a magyar állam képviseletében eljáró Állami Egészségügyi Ellátó Központ egyedi szerződést kötött a [REDACTED]-vel a Keretszerződés végrehajtására (a továbbiakban: „Egyedi Szerződés”; I/5 alatt csatolva), 3.500 fiola megrendelésére, 2020. október hónapra.
23. Az Egyedi Szerződés alapján a magyar állam írásos megrendelést adott valamennyi beszerzés esetén, és az Egyedi Szerződés értelmében a Termékek e mennyiségeit a [REDACTED] a Termék megrendelésének átvételétől számított 30 napos határidőn belül vállalta leszállítani.
24. 2020. november 23. napján a Magyar Állam megerősítette a 3.500 fiola kézhez vételét a [REDACTED] részére, és az új, megrendelni kívánt mennyiségek alapján kérte a novemberre és decemberre vonatkozó szerződések megkötését. 2020. december elején, egy, a novemberre és decemberre vonatkozó 10.500 fiolára szóló újabb Egyedi Szerződés került megküldésre a magyar állam részére. Ezt követően a magyar állam 2020. december 8. napján megrendelte a 10.500 fiolát, amelyet a indítványozó 2020. december 14. napján teljesített. A fentieket alátámasztó okiratokat a jelen indítványhoz I/6 alatt csatoljuk.
25. A fent hivatkozott, a közös közbeszerzési Keretszerződés keretében létrejött két Egyedi Szerződés alapján, 2020 októberétől 2020 decemberéig a Magyar Állam a Termékre vonatkozó igényét összesen 14.000 fiolában határozta meg. Ha ehhez hozzáadjuk a 2020 augusztusa és októbere közötti mennyiségeket, akkor a magyar állam mindösszesen 15.797 fiolát igényelt a Termékből. Ezen mennyiséget a [REDACTED] cégescsoport az indítványozó részére maradéktalanul leszállította.
26. A [REDACTED] szállította a Terméket a magyar államnak 2020 decembere és 2021 februárja között is, azaz az SZTNH által megadott közegészségügyi kényszerengedély érvényességi ideje alatt is. Sajtóértesülések szerint e három hónapos időtartam alatt az egyetlen rendelkezésre álló ellátási csatorna az indítványozó és a [REDACTED] volt.⁶ A [REDACTED] vállalatcsoport, ideértve az indítványozót a mai napig folyamatosan kielégíti a Magyar Állam igényeit, és a Magyar Állam részéről soha nem érkezett olyan jelzés, hogy a [REDACTED] em tudta volna kielégíteni ezen igényeket.

II.3. A KÖZEGÉSZSÉGÜGYI KÉNYSZERENGEDÉLY JOGI SZABÁLYOZÁSÁNAK RÖVID BEMUTATÁSA

27. A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvénybe („Szt.”) 2020. június 18-i hatállyal, a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény („Módosító tv.”) 295. §-ával került beiktatásra az ún. közegészségügyi kényszerengedély jogi szabályozása.
28. Az Szt. ezen újonnan beiktatott, 33/B. § (1) bekezdése a következőképpen szabályozza a közegészségügyi kényszerengedélyt:

33/B. § (1) A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 228. § (2) bekezdése szerinti egészségügyi válsághelyzettel (a továbbiakban: egészségügyi válsághelyzet) összefüggő belföldi szükségletek kielégítése, illetve más országban felmerülő közegészségügyi probléma kezelésére szolgáló kényszerengedéllyel (a továbbiakban: külföldi kényszerengedély) összefüggő exportcélú hasznosítás céljából

⁶ Az indítványozó a megváltoztatási kérelméhez F/17 melléklet alatt csatolta az index.hu hírportálon 2020. november 24. napján megjelent cikket, amelyben a [REDACTED] által gyártott remdesivir-HU termék előállítását koordináló [REDACTED] nyilatkozott erről.

közegészségügyi kényszerengedélyt (a továbbiakban: közegészségügyi kényszerengedély) ad

a) szabadalmi vagy kiegészítő oltalom alatt álló gyógyszer, hatóanyag vagy vizsgálati készítmény, szabadalmi oltalom alatt álló orvostechnikai eszköz (a továbbiakban együtt: egészségügyi termék), vagy

b) egészségügyi termék előállításához szükséges, szabadalmi oltalom alatt álló eljárás, berendezés vagy eszköz

hasznosítására.

29. A Módosító tv.-hez fűzött előterjesztői indokolás világosan rögzíti, hogy közegészségügyi kényszerengedély megadására csak abban az esetben kerülhet sor, ha a szabadalmas maga nem képes kielégíteni a szükséges termékmennyiséget:

„Az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvánnyal összefüggésben bizonyos, adott esetben szabadalmi vagy kiegészítő oltalom alatt álló egészségügyi jellegű találmányokon (pl. gyógyszerek, hatóanyagok, diagnosztikai vagy orvostechnikai eszközök, ld. az orvostechnikai eszközökről szóló 4/2009. (III. 17.) EüM rendeletet, illetve az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 3. § h) pontját) alapuló termékek tekintetében előfordulhat, hogy a szabadalmasnak nem áll rendelkezésére olyan kapacitás, hogy azokat a szükséges mértékben elő tudja állítani, ugyanakkor az állampolgárok egészségének és életének megóvása megköveteli azt, hogy ezen termékek megfelelő mennyiségben elérhetőek legyenek.”⁷

30. A Módosító tv.-hez fűzött előterjesztői indokolásból egyértelmű, hogy közegészségügyi kényszerengedély alapfeltételéről, miszerint a szabadalmasnak nem áll rendelkezésére olyan kapacitás, hogy a kérdéses gyógyszertermékeket a szükséges mértékben elő tudja állítani, csak a szabadalmas nyilatkozatásával lehet megbizonyosodni.

31. Az Szt. szintén újonnan beiktatott 33/C. §-a rendelkezik arról, hogy az SZTNH a közegészségügyi kényszerengedélyt az OGYÉI adatszolgáltatása alapján állítja ki:

33/C. § (1) A közegészségügyi kényszerengedély időtartamát a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala

a) belföldi hasznosítás esetén a gyógyszerészeti államigazgatási szerv igazolása alapján az egészségügyi válsághelyzet kezelésére alkalmas szükségletekre tekintettel, de legalább 6 hónap időtartamban [...] állapítja meg.

(2) A 33/B. § (2) bekezdés b) pontja és az (1) bekezdés a) pontja szerinti igazolást a gyógyszerészeti államigazgatási szerv saját hatáskörben - a rendelkezésre álló készletek mennyiségére vonatkozó információk elemzésével, illetve kockázatértékelés alapján - állítja ki. Az igazolás kiállításához szükséges további adatok beszerzése érdekében a gyógyszerészeti államigazgatási szerv az Állami Egészségügyi Tartalék kezelőjéhez vagy az egészségügyért felelős miniszter által vezetett minisztériumhoz is fordulhat adatszolgáltatás iránt.

32. A fenti jogszabályhely nem rendelkezik arról, hogy az OGYÉI Nyilatkozatot milyen eljárási szabályok alapján, milyen tartalommal, milyen határidőben, milyen formában adja ki. Ahogyan azt a Kúria Végzése helyesen megállapította, jogszabályi rendelkezés hiányában nem minősül az OGYÉI Nyilatkozat sem szakhatósági állásfoglalásnak, sem előzetes szakhatósági állásfoglalásnak.⁸ Sem az OGYÉI Alapító Okirata⁹, sem a Szervezeti és Működési Szabályzata (62/2016. (XII. 29.) EMMI utasítás), sem az OGYÉI szervezeti és működési szabályzatáról szóló 28/2015. (II. 25.) Korm. rendelet nem tartalmaz ilyen rendelkezéseket, ezekben a közegészségügyi kényszerengedéllyel kapcsolatos feladat nem kerül említésre. Azaz, az

⁷ Kiemelés az indítványozótól.

⁸ Kúria Végzése [44] bekezdés.

⁹ Lásd: https://ogyei.gov.hu/dynamic/ogyei_ao_egvs_z.pdf

OGYÉI Nyilatkozat jogilag nem definiált, mind anyagi jogi, mind eljárásjogi tekintetben szabályozatlan dokumentum.

33. A Módosító tv.-vel az Szt.-be iktatott Szt. 83/I. és 83/J. §-os szabályozzák, hogy az SZTNH milyen eljárásrend mellett jogosult közegészségügyi kényszerengedélyt adni. A közegészségügyi kényszerengedéllyel kapcsolatos eljárásban az Szt. rendelkezéseit az alábbi – jelen alkotmányjogi panasz szempontjából releváns – eltérésekkel kell alkalmazni: (i) az SZTNH soron kívül jár el¹⁰; (ii) a hiánypótlásra, illetve nyilatkozattételre legalább tizenöt, de legfeljebb harminc napos határidőt kell kitűzni, valamint határidő-hosszabbítás csak különösen indokolt esetben adható; (iii) az SZTNH tárgyalás tartása nélkül határoz a közegészségügyi kényszerengedély megadásáról vagy a kérelem elutasításáról, amely döntésről az SZTNH a szabadalmast a döntés meghozatalától számított nyolc napon belül értesíti.¹¹
34. A Szt. tehát nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely megtiltja az SZTNH számára, hogy adott esetben rövid határidővel nyilatkozattételre hívja fel a szabadalmast (jelen ügyben az indítványozót) a döntés meghozatala előtt. Az Szt. szintén nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely alapján a szabadalmas ne lenne jogosult nyilatkozni az eljárásban, illetve, hogy a nyilatkozatát – ha nyilatkozott – ne kellene figyelembe vennie az SZTNH-nak.
35. A Módosító tv.-vel az Szt.-be iktatott Szt. 53/A. § [Jogorvoslatok] (3) bekezdésének f) pontja, továbbá az erre hivatkozó 85. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a Módosító tv.-vel az Szt.-be iktatott (2a) pontja alapján a SZTNH közegészségügyi kényszerengedélyt megadó határozata ellen megváltoztatási kérelemmel lehet élni, amelynek azonban halasztó hatálya nincs.
36. A jogorvoslattal kapcsolatban a Módosító tv. előterjesztői indoklása azt tartalmazza, hogy
- „[a] közegészségügyi kényszerengedély vonatkozásában SZTNH dönt, jogorvoslatra bíróság előtt van lehetőség, ugyanakkor a megváltoztatási kérelemnek a közegészségügyi kényszerengedéllyel kezelendő helyzet természetére tekintettel halasztó hatálya nincs.”*
37. A szabadalmas számára a Szabadalom kizárólagos hasznosítási jogot biztosít, tehát szabadon eldöntheti, hogy azt maga hasznosítja vagy annak hasznosítására másnak felhasználási engedélyt ad.¹² A közegészségügyi kényszerengedély mint jogintézmény arra szolgál, hogy ha a szabadalmas maga nem kívánja vagy tudja a gyógyszerészeti tárgyú szabadalmát hasznosítani – pl. mert nincs meg a szükséglet kielégítésére alkalmas kapacitása –, de közegészségügyi szempontok miatt szükség van az adott termékre, akkor a kényszerengedély pótolja a szabadalmas felhasználási engedélyét.
38. Ebben az esetben a kényszerengedélyes által megvalósított hasznosítás, az abban meghatározott mértékben és időtartamban nem lesz szabadalomtörő, azaz e hasznosítás ellen a szabadalmas nem tud fellépni. A kényszerengedély elrendelésének szükségessége nem merülhet fel addig, amíg a szabadalmasnak rendelkezésére áll kapacitás a kérdéses gyógyszertermék szükséges mértékben történő előállítására. Ha viszont nincs megfelelő kapacitása (amelyről csak a szabadalmas nyilatkoztatásával lehet meggyőződni), és a szabadalmas kereskedelmi alapon sem ad felhasználási engedélyt, akkor kerülhet sor a kényszerengedély elrendelésére. Ha rendkívüli sürgősség miatt nincs mód arra, hogy a kereskedelmi alapon megpróbálják beszerezni tőle a felhasználási engedélyt (mert az ilyen tárgyalások a kényszerengedélyezés folyamatát elnyújthatják), akkor a kényszerengedély pótolja a felhasználási engedélyt, a hiányzó szükségletek kielégítése mértékéhez és időtartamához igazodóan.
39. Összefoglalva, a szabadalmasnak az adott gyógyszertermék tranzakciós alapon történő biztosítására való képtelensége (kapacitáshiány), és az, hogy rendkívüli sürgősség indokolja azt, hogy a szabadalmastól nem kell megpróbálni beszerezni a szabadalom hasznosítására vonatkozó felhasználási engedélyt, két külön, egymásra épülő előfeltétele a közegészségügyi kényszerengedély szabadalmas nyilatkoztatása nélkül történő elrendelésének. Az első feltétel

¹⁰ Szt. 83./I § (1) bekezdés. A soron kívüli eljárás egy ügyviteli fogalom, amely azt jelenti, hogy az ügy elbírálását minden más ügy előtt el kell intézni.

¹¹ Lásd a Szt. 83./J § (1) bekezdését.

¹² Szt. 19. § (1) A szabadalmi oltalom alapján a szabadalom jogosultjának - a szabadalmasnak - kizárólagos joga van a találmány hasznosítására.

(kapacitáshiány) igazolása előfeltétele a második feltétel (rendkívüli sürgősség miatt nincs idő a kereskedelmi licencia beszerzésére) alkalmazásának.

II.4. A ██████████ KÖZEGÉSZSÉGÜGYI KÉNYSZERENGEDÉLY IRÁNTI KÉRELME ÉS ENNEK ELOZMENYE

40. A ██████████ Magyarország egyik legnagyobb gyógyszergyártó vállalata. Az alábbiakban összefoglaljuk, hogy a nyilvánosan hozzáférhető információk alapján ██████████ és más személyek, szervezetek milyen tevékenységet végeztek. Ezen információk forrását, illetve az ezeket tartalmazó dokumentumokat az indítványozó megjelölte, illetve benyújtotta az SZTNH Határozat elleni jogorvoslat során¹³. A ██████████ ezen információkat nem vitatta.
41. A ██████████ a hasznosításra való felkészülést már 2020 márciusában, nyolc hónappal a közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelem benyújtása előtt megkezdte a magyar kormány megrendelése alapján. A Módosító tv. előterjesztői indokolásban is megjelenik, hogy „a hasznosítási engedély minimális időtartama 6 hónapban kerül megállapításra, hogy a gyártónak legyen ideje a hasznosításhoz szükséges előkészületek megtételére is.” Ebből látható, hogy a jogalkotói szándék szerint a gyártó a közegészségügyi engedély megadását követően kezdheti meg a felkészülést a hasznosításra. A jelen ügyben azonban ez éppen fordítva történt, a ██████████ a Magyar Állam (a kormány) megrendelése alapján 2020 márciusában megkezdte a hasznosításra való felkészülést, és csak nyolc hónappal később nyújtotta be a közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelmet.
42. Az indítványozó Szabadalmát érintő kényszerengedélyeztetési eljárás lefolytatása iránti kérelem előterjesztésére azonban csak 2020. november 20. napján kerül sor. Ismeretlen, hogy a ██████████ miért pont ekkor kérelmezte a kényszerengedélyeztetési eljárás lefolytatását. A ██████████ számára a 2020 márciusa és 2020 novembere közötti nyolc hónapos időszakban megfelelő idő áll rendelkezésre annak érdekében, hogy a kereskedelmi engedély megszerzése érdekében lépéseket tegyen, azaz 2020 novemberében semmilyen rendkívüli sürgősség nem állt fenn, amely azt indokolta volna, hogy az indítványozó Szabadalma vonatkozásában a közegészségügyi kényszerengedély elrendelésére az indítványozó nyilatkozatában nélkül kerüljön sor.
43. 2020. november 20. napján a ██████████ az indítványozó Szabadalmát és Termékét érintő közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelmet nyújtott be az SZTNH -hoz.
44. A ██████████ a kérelméhez 1. sz. mellékletként csatolta az Szt. 33/C. § (2) bekezdése szerint az OGYÉI Nyilatkozatot. Az OGYÉI Nyilatkozatot a jelen indítványunkhoz I/7 alatt csatoljuk. Ezen nyilatkozatban az OGYÉI kijelentette, hogy az indítványozó Termékéből Magyarországon rendelkezésre álló mennyiség nulla fiola; és a Termékéből a magyarországi szükségletek kielégítése céljából megrendelt és még nem leszállított mennyiség 24.000 fiola, amire az OGYÉI mint „tervezetten beérkező készletek” hivatkozott¹⁴.
45. A ██████████ az Emberi Erőforrások Minisztériumától beszerzett adatokra is hivatkozott, miszerint a remdesivir iránti hozzáférhető belföldi szükséglete 85.500 fiola/hó, amely 514.800 fiolát jelent 6 hónapra. Ennek alapján, az OGYÉI arra a következtetésre jutott, hogy a magyarországi szükséglet magasabb, mint amennyi a Termékéből Magyarország rendelkezésére fog állni.¹⁵ A ██████████ a közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelmében a saját kapacitásaként 100.000 fiolát említ,¹⁶ de azt nem jelöli meg, hogy ez a mennyiség milyen időtartamra vonatkozik.
46. Az SZTNH 2020. november 23. napján kelt és az indítványozó által 2021. december 9. napján kézhez vett értesítésével tájékoztatta az indítványozót arról, hogy a Szabadalmat érintő közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelem került benyújtásra. Az SZTNH ebben az értesítésben semmilyen további információt nem szolgáltatott, még a ██████████ mint benyújtó nevét, a kényszerengedély iránti kérelem főbb adatait – így különösen a szükségletre vonatkozó

¹³ Lásd a lenti II.6. fejezetben

¹⁴ Lásd az OGYÉI Nyilatkozat 2. oldal 3-4. bekezdéseit.

¹⁵ Csupán a teljesség kedvéért jegyezzük meg, hogy az OGYÉI és a Minisztérium adatszolgáltatásaiból nem derül ki kétséget kizáróan, hogy az adatszolgáltatás valójában milyen időpontra vonatkozó és pontosan milyen adatok alapján történt.

¹⁶ Lásd a ██████████ közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelme II. bekezdésének d) pontját.

adatokat –, illetve a [REDACTED] által benyújtott kérelem másolatát sem küldte meg az indítványozó részére. Az SZTNH ezen, 2021. november 23. napján kelt értesítését I/8 alatt mellékeljük.

II.5. AZ SZTNH HATÁROZATA

47. Az SZTNH 2020. november 30. napján kelt és az indítványozó által 2020. december 10. napján kézhez vett SZTNH Határozatában a [REDACTED] részére belföldi szükségletek kielégítése céljából közegészségügyi kényszerengedélyt adott 6 hónapos időtartamra. Az SZTNH Határozatot a jelen indítványhoz I/9 alatt mellékeljük.
48. Az SZTNH Határozat rögzítette, hogy a [REDACTED] kérelme tartalmazza az Szt. 83/I. §-a szerinti kötelező tartalmi elemeket, valamint ahhoz csatolásra került az OGYÉI Nyilatkozat, amely igazolja, hogy a [REDACTED] rendelkezik a szükséges gyártói kapacitással.
49. Már e helyütt rögzíteni kívánjuk, hogy a [REDACTED] számára közegészségügyi kényszerengedélyt biztosító SZTNH Határozat még azt megelőzően, 2020. november 30. napján meghozatalra került, hogy az indítványozó egyáltalán tudomást szerzett arról 2020. december 9. napján, hogy a Szabadalmára és a Termékére vonatkozó közegészségügyi kényszerengedély megadását kérelmezték az SZTNH-nál.
50. Az indítványozó számára már az SZTNH Határozat kézhezvételekor világossá vált, hogy a [REDACTED] számára közegészségügyi kényszerengedély megadásának nem lett volna helye, ugyanis a Termékből szükséges mennyiséget az indítványozó maga is tudná biztosítani, tehát Magyarországon nem volt kielégítetlen szükséglet a Termékből.

II.6. AZ INDÍTVÁNYOZÓ MEGVÁLTOZTATÁSI KÉRELME

51. Az indítványozó – élve a jogorvoslati lehetőségeivel – 2021. január 8. napján az Szt. XI. fejezetében szabályozott megváltoztatási kérelmet terjesztett elő az SZTNH Határozattal szemben („**Megváltoztatási Kérelem**”; I/10 alatt csatolva).¹⁷
52. Az indítványozó a Megváltoztatási Kérelmében az SZTNH Határozatát eljárási és anyagi jogi okokból is támadta. E helyütt röviden annyit kívánunk rögzíteni, hogy az indítványozó már a Megváltoztatási Kérelmében is részletesen kifejtette, hogy az SZTNH Határozata többek között azért jogszabálysértő, mert
 - (i) az indítványozó nyilatkoztatása nélkül, *de facto ex parte* adott kényszerengedélyt a [REDACTED] részére, ekként pedig alapjaiban sérültek az indítványozó ügyféli jogai;
 - (ii) az SZTNH nem vizsgálta, hogy az indítványozó maga képes lenne-e a Magyarországon szükséges mértékben biztosítani a remdesivir hatóanyagú Terméket, márpedig közegészségügyi kényszerengedély megadásának csak akkor lehet helye, ha a belföldi szükségleteket az indítványozó mint szabadalmas saját maga nem tudja kielégíteni; és
 - (iii) az SZTNH is felismerte, hogy a [REDACTED] kérelmében szereplő adatok alkalmatlanok arra, hogy az általa kért egy éves időtartamra kerüljön elrendelése a közegészségügyi kényszerengedély, ezért annak időbeli hatályát a jogszabályi minimum időszakban,¹⁸ azaz fél évben határozta meg.
53. Az előző bekezdés (ii) alpontjához kapcsolódóan e helyütt is rögzítjük, hogy az indítványozó már a Megváltoztatási Kérelmében is rögzítette, hogy sem az OGYÉI, sem bármely másik magyar állami szerv nem kereste meg azzal a kérdéssel vagy megrendeléssel, hogy képes-e biztosítani a

¹⁷ Az indítványozó a Megváltoztatási Kérelmében elsődlegesen azt kérte, hogy az SZTNH Határozatot az SZTNH saját hatáskörében vonja vissza. Másodlagosan azt kérte, hogy a Fővárosi Törvényszék az SZTNH Határozatot változtassa meg és a közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelmet utasítsa el. Harmadlagosan azt kérte, hogy a Fővárosi Törvényszék az SZTNH Határozatot helyezze hatályon kívül és az SZTNH-t utasítsa új eljárásra.

¹⁸ Szt. 33/C. § (1) bekezdés.

Terméket a fenti 45. bekezdés szerinti, a magyarországi betegek kezeléséhez szükséges mennyiségben, amit a [REDACTED] vitatott.

54. E körben értelemszerűen kiemelt relevanciával bír, hogy az indítványozó már a Megváltoztatási Kérelemben rögzítette és ennek bizonyítására külön okiratot is csatolt, hogy tényszerűen képes az SZTNH Határozatban meghatározott belföldi szükséglet kielégítésére.¹⁹ Az indítványozó e körben hangsúlyozta azt is, hogy a Termék magyarországi forgalmazására egy létező jogi keretrendszer is rendelkezésre áll a [REDACTED] a magyar állam között, amely alapján Magyarország akár a fenti 45. bekezdés szerinti mennyiségnél jóval többet, lényegében felső korlát nélküli mennyiséget rendelhetne a Termékből az indítványozótól, illetve a [REDACTED] cégcsoporttól. Az indítványozó a Megváltoztatási Kérelemben, illetve a Fellebbezésben, valamint a rendkívüli jogorvoslati eljárás során a Felülvizsgálati Kérelemben jelezte továbbá a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, a jelen alkotmányjogi panasz IV. fejezetében kifejtett, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a jogorvoslatihoz való jog sérelmét eredményező eljárási szabálysértéseket.

II.7. AZ ELSŐFOKÚ VÉGZÉS

55. A Fővárosi Törvényszék a 2021. április 14. napján kelt, **I/12** alatt csatolt Elsőfokú Végzésével az indítványozó Megváltoztatási Kérelmét elutasította. Az Elsőfokú Végzés jelen alkotmányjogi panasz szempontjából releváns megállapításait az alábbiakban foglaljuk össze:
- (i) az a körülmény, hogy az indítványozó nyilatkozatát nélkül, még azt megelőzően meghozatalra került az SZTNH Határozata, hogy egyáltalán a [REDACTED] által kezdeményezett eljárás megindulásáról az indítványozó tudomást szerzett volna, nem valósít meg jogszabálysértést;²⁰
 - (ii) az SZTNH előtti eljárásban az indítványozó még csak nem is minősült az Ákr. szerinti ügyfélnek, így írásbeli nyilatkozattételi joga sem volt;²¹
 - (iii) az Elsőfokú Végzés szerint is ténykérdés, hogy közegészségügyi kényszerengedély megadásának csak akkor lehet helye, ha az indítványozó nem képes a Termék magyarországi szükségleteinek kielégítésére;²²
 - (iv) az Szt. ugyanakkor egy kötött bizonyítási rendszert állít fel, amelyben az OGYÉI Nyilatkozat megléte esetén kötelező a közegészségügyi kényszerengedélyt megadnia az SZTNH-nak;²³
 - (v) sem az SZTNH-nak, sem a bíróságnak nincsen joga arra, hogy az OGYÉI Nyilatkozat megfelelőségét, valóságtartalmát felülmérlegelje, és ekként a bíróságnak arra sincs joga, hogy azt mérlegelje, az indítványozónak van-e képessége arra, hogy a belföldi szükségleteket maga elégítse ki;²⁴
 - (vi) annak megítélése, hogy ez az eljárási szabályok összhangban állnak-e az Alaptörvénnyel, különösen annak a jogorvoslatihoz, a tisztességes eljáráshoz és a magántulajdonhoz való jogot garantáló rendelkezéseivel, a jelen eljárás kereteit meghaladja, ezért a bíróság nem látta okát, hogy megkeresse a tisztelt Alkotmánybíróságot, mert a közegészségügyi-járványügyi helyzet csak késlekedés nélkül, azonnali intézkedésekkel kezelhető.²⁵
56. A fentiekből látható, hogy a Fővárosi Törvényszék az SZTNH Határozat felülvizsgálata során nem orvosolta az SZTNH Határozat által az indítványozónak okozott jogsértést, nem állította helyre ügyféli státuszát, nem oldotta fel a tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét, nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a kontradiktórius eljárás szabályait az SZTNH nem vette

¹⁹ Ezt az okiratot a jelen indítványunkhoz **I/11** alatt csatoljuk.

²⁰ Lásd az Elsőfokú Végzés [52]-[65] bekezdéseit.

²¹ Lásd az Elsőfokú Végzés [52]-[65] bekezdéseit.

²² Lásd az Elsőfokú Végzés [71]-[72] bekezdéseit.

²³ Lásd az Elsőfokú Végzés [77]-[83] bekezdéseit.

²⁴ Lásd az Elsőfokú Végzés [77]-[83] bekezdéseit.

²⁵ Lásd az Elsőfokú Végzés [63] bekezdését.

figyelembe. Emellett a Fővárosi Törvényszék új jogsértést is elkövetett, amikor a jogalkotó jogkörét elvonva, a hatalmi ágak megosztásának elvét megsértve, jogszabályi rendelkezés nélkül megalkotta a közegészségügyi kényszerengedély megadása iránti eljárásban irányadó kötött bizonyítási rendszer fogalmát, amelyben a vitathatatlan tartalmú OGYÉI Nyilatkozat meglelte esetén kötelező a közegészségügyi kényszerengedélyt megadnia az SZTNH-nak, ezáltal az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz és jogorvoslathoz fűződő jogát megsértette.²⁶

57. Az Elsőfokú Végzéssel szemben az indítványozó 2021. május 19. napján fellebbezést („**Fellebbezés**”) terjesztett elő.

II.8. A MÁSODFOKÚ VÉGZÉS

58. A Fővárosi Ítéltábla a jelen indítványhoz **I/13** alatt csatolt Másodfokú Végzésével a Fővárosi Törvényszék Elsőfokú Végzését helybenhagyta. A Másodfokú Végzés jelen indítvány szempontjából releváns indokai a következők voltak:

- (i) az indítványozó a [REDACTED] által kezdeményezett közegészségügyi kényszerengedély iránti eljárásban nem minősült ügyfélnek, ekként nyilatkozattételi jog sem illette meg;²⁷
- (ii) az OGYÉI Nyilatkozat bíróság általi felülvizsgálatára nincsen lehetőség;²⁸
- (iii) ugyancsak nincs arra lehetőség, hogy a bíróság azt vizsgálja, az indítványozó maga képes lett volna-e kielégíteni a belföldi szükségleteket.²⁹

59. A Fővárosi Ítéltábla ugyanazt a megközelítést alkalmazta, mint a Fővárosi Törvényszék, nevezetesen a jogorvoslatot kizárólag a SZTNH Határozat formális jogszerűségének megítélésére korlátozta, és az indítványozót ért jogsértést nem orvosolta.

60. Az indítványozó a Másodfokú Végzéssel szemben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény („**Pp.**”) 409. § (1) bekezdése és 406. § (1) alapján felülvizsgálat engedélyezése iránti és egyúttal felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő 2021. december 2. napján („**Felülvizsgálati Kérelem**”). Azonban e felülvizsgálat engedélyezéséről (Pp. 411. §) a Kúria nem határozott a Másodfokú Végzéssel szemben előterjeszhető, az Abtv. 30. §-a szerinti hatvan napos határidőn belül, ezért az indítványozó 2021. december 17. napján benyújtotta a Másodfokú Végzéssel és az azt megelőző eljárással szembeni alkotmányjogi panaszát („**Első Alkotmányjogi Panasz**”)³⁰. Ezt követően a Kúria azelőtt befogadta a Felülvizsgálati Kérelmet, hogy az indítványozó visszavonhatta volna az Első Alkotmányjogi Panaszt, erre tekintettel a tisztelt Alkotmánybíróság az IV/83-2/2022 ügyszámú ügyben az Első Alkotmányjogi Panaszt a Kúria előtt a Felülvizsgálati Kérelem alapján folyamatban lévő eljárására tekintettel, egyéb vizsgálat nélkül 2022. február 10. napján visszautasította („**Visszautasító Végzés**”).

II.9. A KÚRIA VÉGZÉSE

61. A Kúria a jelen indítványhoz **I/14** alatt csatolt Kúria Végzésével a Másodfokú Végzést helybenhagyta. A Kúria azt vizsgálta (i) eljárási szempontból, hogy az indítványozót megillette-e az ügyfél jogállása az SZTNH előtti eljárásban, és ehhez képest alappal sérelmezte-e a nyilatkozattételi jogától való megfosztását; (ii) érdemben pedig azt, hogy fennállt-e a közegészségügyi kényszerengedély megadásának az a feltétele, amely szerint annak a belföldi szükségletek kielégítésének célját kell szolgálnia, és ezzel kapcsolatban miféle bizonyító ereje van az OGYÉI Nyilatkozatnak, mint a kényszerengedély iránti kérelemhez mellékelendő igazolásnak,

²⁶ Lásd jelen alkotmányjogi panasz III.2. fejezetében kifejtettéteket.

²⁷ Lásd a Másodfokú Végzés [31]-[34] bekezdéseit.

²⁸ Lásd a Másodfokú Végzés [35]-[36] bekezdéseit.

²⁹ Lásd a Másodfokú Végzés [42]-[46] bekezdéseit.

³⁰ A Másodfokú Végzéssel szembeni felülvizsgálati kérelem előterjesztésekor – a Pp.-ben foglalt főszabálytól eltérően – a Pp. 409. §-a alapján befogadási kérelem előterjesztése kötelező volt. Így az Első Alkotmányjogi Panasz előterjesztése idején az indítványozó még nem rendelkezett információval arra vonatkozóan, hogy a Felülvizsgálati Kérelem alapján a felülvizsgálati eljárást annak érdekében befogadja-e a Kúria.

annak tartalma köti-e az SZTNH-t. A Kúria Végzése jelen indítvány szempontjából releváns indokai a következők voltak:

- (i) ellentétben az Elsőfokú Végzés és a Másodfokú Végzés megállapításaival az indítványozó az SZTNH előtti hatósági eljárásban ügyfélnek minősül, ügyféli jogállás illeti meg, ennek ellenére a Másodfokú Végzést hatályában fenntartotta;³¹
- (ii) az indítványozót azért nem illette meg a nyilatkozattal joga az SZTNH előtti eljárásban, mert az indítványozó nyilatkoztatására nincsen szükség az Szt. rendelkezései szerint.³²
- (iii) a kényszerengedély megadásához szükséges feltételek fennállásának vizsgálatakor az SZTNH mérlegelési lehetőség nélkül, kötött bizonyítási rendszer szerint kizárólag az OGYÉI Nyilatkozat tartalmát veheti figyelembe, ugyanis az OGYÉI Nyilatkozat kizárólagosan igazolja a közegészségügyi kényszerengedély megadása feltételeinek fennállását;³³
- (iv) ennél fogva az OGYÉI Nyilatkozat bíróság általi érdemi felülvizsgálatára, az indítványozó belföldi szükségletek kielégítésére való képességének vizsgálatára nincsen lehetőség, az engedélyezés feltétele fennállásának vizsgálatakor az SZTNH a kötött bizonyítási rendszer miatt az OGYÉI Nyilatkozat tartalmától nem térhetett el;³⁴
- (v) az OGYÉI Nyilatkozat bizonyító erejének értékelésekor nem releváns, hogy az azt kiállító OGYÉI, amely az egészségügyért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szerv részt vett az adott egészségügyi termékkel kapcsolatos engedélyezésben és szabályozási intézkedésekben, következésképpen az OGYÉI jogát vagy jogos érdekét a közegészségügyi kényszerengedély ügye közvetlenül érinti³⁵; a Kúria Végzése szerint ez ezért nem releváns, mert az OGYÉI összeférhetlenség miatti kizárása jogszabály alapján fel sem merülhet, lévén kizárólagos hatáskörrel jár el az OGYÉI Nyilatkozat kibocsátásával kapcsolatban, és ezért nincs kijelölhető másik, azonos hatáskörű hatóság.³⁶

III. AZ INDÍTVÁNY BEFOGADHATÓSÁGA

62. A jelen III. fejezetben az indítványunk befogadhatóságára vonatkozó érveinket adjuk elő az Abtv.-nek a befogadás körében releváns rendelkezései tükrében.
63. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt feltétel: a Kúria Végzése – és a Kúria Végzésével felülvizsgált Másodfokú Végzés és az Elsőfokú Végzés, valamint az SZTNH Határozat – a lenti IV.1. fejezetben kifejtettek okán sérti az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát, a IV.2.1. fejezet értelmében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, továbbá lenti IV.2.2. fejezet szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslati jogát. Az indítványozó a Kúria Végzésével érintett személynek minősül, hiszen fél volt a Kúria Végzése alapjául szolgáló eljárásban
64. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltétel:
- (i) Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, ugyanis a Másodfokú Végzéssel szemben fellebbezésnek nem volt, a Kúria Végzésével szemben felülvizsgálatnak vagy bármely más jogorvoslatnak nincs helye, ahogyan ez az adott döntés rendelkező részéből is kitűnik.
 - (ii) Jelen alkotmányjogi panasz előterjesztésének alapjaként hivatkozunk az Ügyrend 32. § (2) bekezdés a) pontja alapján arra, hogy a Kúria Végzése alkotmányjogi panasszal

³¹ Lásd a Kúria Végzése [39]-[40] bekezdéseit.

³² Lásd a Kúria Végzése [41] bekezdését.

³³ Lásd a Kúria Végzése [44]-[46] bekezdéseit.

³⁴ Lásd a Kúria Végzése [44] bekezdését.

³⁵ Ákr. 23. § [A kizárási okok] (3) „Az ügy elintézéséből kizárt az a hatóság, amelynek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. [...]”

³⁶ Lásd a Kúria Végzése [45] bekezdését.

megtámadható, ugyanis az egyrészt az ügy érdemében hozott és a bírósági eljárást befejező döntésnek minősül, másrészt (i) a Kúria Végzése hatályában fenntartotta a Másodfokú Végzést, valamint (ii) az Első Alkotmányjogi Panaszt a tisztelt Alkotmánybíróság a Felülvizsgálati Kérelem alapján indult felülvizsgálati eljárásra tekintettel utasította vissza és hozta meg a Visszautasító Végzést.

- (iii) Az indítványozó azon okból is kimerítette a jogorvoslati lehetőségét, mert amint erre lehetősége nyílt, azaz a Megváltoztatási Kérelemben, majd a Fellebbezésben, végül a rendkívüli jogorvoslati eljárás során a Felülvizsgálati Kérelemben jelezte az eljáró bíróságoknak a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, a jelen alkotmányjogi panasz IV. fejezetében összefoglalt, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog sérelmét eredményező eljárási szabálysértéseket, azonban az eljárt rendes bíróságok nem orvosolták az eljárási szabályok alkotmányos jelentőségű megsértését. Ezáltal jelen alkotmányjogi panasz megfelel a tisztelt Alkotmánybíróság által alkalmazott gyakorlatnak.³⁷
65. Az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel: a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség a jelen ügyben abban áll, hogy a lenti IV. fejezetben kifejtettek szerint a Kúria Végzése – és a Kúria Végzésével felülvizsgált Másodfokú Végzés és az Elsőfokú Végzés, valamint az SZTNH Határozat – sérti az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jogát. A bírói döntés ellentétes továbbá az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében rögzített alapelvvel, amely a hatalmi ágak megosztásának alapelvét rögzíti.
66. Az Abtv. 53. § (5) bekezdésében rögzített feltétel: kiemeljük, hogy jelen alkotmányjogi panasz előterjesztése nem esik az Abtv. 53. § (5) bekezdése szerinti tárgykörbe, hiszen az Első Alkotmányjogi Panasz alapján a tisztelt Alkotmánybíróság nem folytatott le eljárást, azt nem bírálta el érdemben, és egyéb feltételek vizsgálata nélkül hozta meg a Visszautasító Végzést. Ennek megfelelően rendelkezett a Visszautasító Végzés úgy, hogy a „*felülvizsgálati eljárás során hozott döntést követően az alkotmányjogi panasz előterjesztésének lehetősége továbbra is nyitva áll az indítványozó számára*”.
67. Az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt feltétel: a jelen alkotmányjogi panaszt a Kúria Végzésének 2022. július 4-i kézhezvételét követő hatvan napon belül terjesztjük elő.
68. Az indítványozó e helyütt rögzíteni kívánja, hogy a jelen indítványa nem ütközik az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalmába. Az indítványozó tisztában van azzal, hogy a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a rendes bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, bizonyíték mérlegelési, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon.³⁸ Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.³⁹ A jelen indítvány azonban nem ezen körülmények vizsgálatára irányul, hanem annak megállapítására, hogy a Kúria Végzése – és a Kúria Végzésével felülvizsgált Másodfokú Végzés és az Elsőfokú Végzés, valamint az SZTNH Határozat – sértette az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát és a jogorvoslathoz való jogát.
69. Az indítványozó e tekintetben rögzíti, hogy a Felülvizsgálati Kérelemben általa az Alaptörvény megsértésével kapcsolatosan előadottakat a Kúria nem vizsgálta, azzal az indokkal, hogy „*a Kúria [...] nem vizsgálhatja, hogy a jogerős ítélet sérti-e az Alaptörvényt, mert erre kizárólag az Alkotmánybíróság jogosult az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján*”.⁴⁰
70. Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény a XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt szabály értelmezésekor irányadónak tekinti a

³⁷ Lásd a 3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14] bekezdését.

³⁸ Lásd például a 3028/2014. (II. 17.) AB végzés [12] bekezdését.

³⁹ Lásd a 3012/2016. (I. 25.) AB végzés [20] bekezdését.

⁴⁰ Lásd a Kúria Pfv.V.21.965/2018/8. (BH 2020.324.)-t és a Kúria Végzése [37] bekezdését.

tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybíróági gyakorlatot⁴¹, jelen alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény hatályba lépése előtti, a tisztelt Alkotmánybíróság által kimunkált Alkotmánybíróági gyakorlatra is hivatkozunk.

IV. A KÚRIA VÉGZÉSÉNEK ALAPTÖRVÉNY-ELLENESSÉGE

71. A tisztelt Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye.⁴² Erre tekintettel rögzítjük, hogy a Kúria Végzéseben alapul vett egészségügyi válsághelyzet és arra tekintettel mérlegelés nélkül, soron kívüli eljárásban történő jogalkalmazás sem szolgálhatott (volna) alapul az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának teljes kiüresítéséhez.
72. A tisztességes eljárás követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.⁴³
73. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélése tartalmi vizsgálatot igényel, mely magában foglalja a jelen alkotmányjogi panaszban állított alapjogi sérelem jogszabályi környezetnek, a Kúria Végzésének, az irányadó szabályozás céljának és a konkrét ügy tényállásának és mindezek összefüggéseinek vizsgálatát.⁴⁴
74. Figyelemmel a fenti alapvető szabályokra, jelen alkotmányjogi panasz tárgya mind a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, mind a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, mind a jogorvoslathoz való jog alaptörvény-ellenességet elérő szintű sérelme. Ez a sérelem az SZTNH eljárásának, valamint az Elsőfokú Végzés, a Másodfokú Végzés és a Kúria Végzése alapjául szolgáló valamennyi bírósági eljárás lefolytatása során külön-külön és egymással összefüggően is megmutatkozott, az alaptörvény-ellenesség a hatósági eljárástól egészen a bírósági eljárási szakaszig megállapítható. Ezért kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy jelen alkotmányjogi panaszban előadott, a Kúria Végzése alaptörvény-ellenessége kapcsán előadott eljárási szabálysértéseket a Kúria Végzését megelőző bírósági és hatósági eljárásokban elkövetett eljárási szabálysértések alkotmányos jelentősége szerint, azzal összefüggésben szíveskedjen vizsgálni, az alábbiakban részletezettek szerint.

IV.1. AZ ALAPTÖRVÉNY XXIV. CIKKE SZERINTI TISZTESSÉGES HATÓSÁGI ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOG SÉRELME

75. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék”.
76. A tisztelt Alkotmánybíróság gyakorlata⁴⁵ szerint „jogállami keretek között a »tisztességes« karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. [...] amely követelményeket az alapjogi jogalanyisággal rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni. E jogok érvényesíthetősége a hatóság működésének korlátja, jogszerű eljárásának pedig mércéje. [...] A fentiek szerinti jogállami követelményrendszernek a megnyilvánulása az, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a fair hatósági eljáráshoz való jogot.”

⁴¹ Lásd a 7/2013. (III. 1.) AB végzés, Indokolás [24] bekezdését.

⁴² Lásd a 14/2004. (V. 7.) AB határozat, B.3.1. bekezdését.

⁴³ Lásd a 6/1998. (III. 11.) AB határozat II.5. bekezdését.

⁴⁴ Lásd a 20/2017. (VII. 18.) AB Határozat [17] v bekezdését és a 3102/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [18] bekezdését.

⁴⁵ Lásd a 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat [28]-[29] bekezdéseit.

77. Az Alkotmánybíróság több korábbi határozatában rögzítette továbbá azt is, hogy a közigazgatási szervek eljárásának megindulása, a határozatok közlése és a közlés módja is alapjogi relevanciával bír.⁴⁶
78. A jelen alkotmányjogi panasz egyik alapjául szolgáló SZTNH Határozat az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát az alábbiak okán többszörösen és súlyosan sértette.
79. Az indítványozó csak azt követően szerzett tudomást az SZTNH-tól arról, hogy a Szabadalmat érintő közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelmet terjesztettek elő, amikor már maga a kényszerengedély is megadásra került. Az indítványozó a Szabadalmat érintő kényszerengedélyeztetési eljárásba semmilyen módon nem tudott becsatlakozni, ott nem tudott nyilatkozatot tenni vagy saját érdekei védelmében felszólalni vagy ügyét bármilyen formában előadni.
80. Az Elsőfokú Végzés és a Másodfokú Végzés e körben egyezően rögzítette, hogy azon körülmény, hogy az indítványozónak nem volt nyilatkozattételi joga az SZTNH által folytatott eljárásban, nem valósított meg jogszabálysértést, ugyanis egyfelől az indítványozót ezen eljárásban nem illette meg ügyféli jogállás⁴⁷, másfelől az OGYÉI Nyilatkozattal szemben a kötött bizonyítási rendszer miatt semmilyen vitatásra, ellenbizonyításra nem volt mód.⁴⁸
81. Utóbbi jogértelmezéssel a bíróságok lényegében jogot alkottak (alaptörvény-ellenes módon), hiszen nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely az OGYÉI Nyilatkozatban foglaltakkal kapcsolatban megdönthetetlen vélelmet vagy más hasonló kötelező erőt határozna meg. Ami az ügyfél-státusz megtagadását illeti, a bíróságok ezzel az SZTNH Határozat alaptörvény-ellenességét igyekeztek kimenteni. Itt jegyezzük meg, hogy a Fővárosi Törvényszék az Elsőfokú Végzésben kitért arra is, hogy az eljárása kereteit meghaladja az Alaptörvény rendelkezéseivel, különösen pedig a jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való alapjoggal való összhang vizsgálata.⁴⁹ A Fővárosi Törvényszék szerint ennek indoka „az eljárásnak a lehető leggyorsabb menetet biztosító ex parte keretben való lefolytatása, akár annak árán is, hogy a szabadalmas magánérdekei ezzel sérülhetnek.” A Fővárosi Törvényszék annak ellenére érvelt ezzel, hogy a jogorvoslati szakaszban már semmilyen sürgősség nem indokolt, hiszen az SZTNH Határozata a Megváltoztatási Kérelemre tekintet nélkül (előzetesen) végrehajtható volt, azaz a közegészségügyi kényszerengedély már hatályban volt.
82. A Kúria a fentiekkel szemben helyesen állapította meg, hogy az indítványozót ügyféli jogállás illette meg az SZTNH által folytatott eljárásban is: „[n]em volt helytálló ezért az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy a szabadalmas az eljárásnak – ügyféli jogokkal nem rendelkező – egyéb résztvevője...”⁵⁰
83. A Kúria a Kúria Végzésében ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy:
- „Az Szt.-nek a [...] 45. § (1) bekezdése a Hivatal hatáskörébe tartozó szabadalmi ügyekben – az e törvényben meghatározott eltérésekkel és kiegészítésekkel – az Ákr. [általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény („Ákr.”)] szabályait rendeli alkalmazni. Az említett eltérések egyike az, hogy az Szt. 45. § (2) bekezdése tételesen felsorolja az Ákr. szabadalmi ügyekben – köztük [...] közegészségügyi kényszerengedéllyel összefüggő ügyekben – nem alkalmazható rendelkezéseit. Mivel e kizárt jogszabályi rendelkezések között az ügyfél fogalmának meghatározását tartalmazó Ákr. 10. §-a nem szerepel, ezért azt a szabadalmi ügyekben is irányadónak kell tekinteni. [...] Az Ákr. 10. § (2) bekezdése nem értelmezhető akként, hogy a külön törvény vagy kormányrendelet mint lex specialis automatikusan, kifejezett jogszabályi rendelkezés nélkül kizárhatja az Ákr. 10. § (1)*

⁴⁶ Lásd például a 6/2017. (III. 10.) AB határozat [37]-[39] bekezdéseit, a 17/2015. (VI. 5.) AB határozat [109] bekezdését, a 35/2015. (XII. 16.) AB határozat [27] bekezdését, valamint a 3311/2018. (X. 16.) AB határozat [33] bekezdését.

⁴⁷ Lásd különösen az Elsőfokú Végzés [62] bekezdését és a Másodfokú Végzés [32] bekezdését.

⁴⁸ Lásd különösen az Elsőfokú Végzés [58]-[59] bekezdéseit és a Másodfokú Végzés [44]-[47] bekezdéseit.

⁴⁹ Lásd Elsőfokú Végzés [63] bekezdését.

⁵⁰ Lásd a Kúria Végzése [40] bekezdését.

bekezdése szerinti ügyfél-fogalom alkalmazását {3158/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [16]}.⁵¹

84. A Kúria Végzése tartalmazza továbbá, hogy

„... A [...] bírói gyakorlat szerint valakinek a jogát, jogos érdekét az ügy akkor érinti, ha közvetlen és nyilvánvaló érdekelttsége fűződik az egyébként másra vonatkozó jog (kötelezettség) hatóság által való megállapításához, illetve annak tartalmához. [...] Az Ákr. 10. § (1) bekezdése az említett ügyfélfogalmat szűkítette, mert kiegészítette azt a közvetlen érintettség követelményével (Kúria Kfv.III.37.258/2022/9.). A közegészségügyi kényszerengedély tárgyát képező egészségügyi termék szabadalmasa esetében ezek a feltételek nem kétségesen teljesülnek: a szabadalmi oltalom alapján fennálló kizárólagos hasznosítási jogát [...] a kényszerengedély korlátozza, tehát jogát az ügy közvetlenül érinti. Ez az ügyféli jogállás ugyan [...] szűkebb tartalmú, de ebből nem következik, hogy a szóban forgó eljárásban kizárólag a közegészségügyi kényszerengedély kérelmezője minősül ügyfélnek.”⁵²

85. A Kúria Végzése tartalmazza azt is, hogy az Ákr. 5. § (1) bekezdés ügyfélre vonatkozó alapelve szerint „[a]z ügyfél az eljárás során bármikor nyilatkozatot, észrevételt tehet”. Az Elsőfokú Végzéstől és a Másodfokú Végzéstől eltérően a Kúria tehát megállapította, hogy a Szabadalomra vonatkozóan indított kényszerengedélyezési eljárásban az indítványozó ügyfél volt, és hogy az indítványozót az SZTNH előtti kényszerengedélyezési eljárásban megillette volna az ügyféli jogállás.

86. Ebből, és az ügy körülményeiből⁵³ egyértelmű, hogy az SZTNH előtti eljárásban az SZTNH-nak rövid határidővel nyilatkozattételre kellett volna felhívnia az indítványozót. Mivel erre nem kerül sor, sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében található alapelv, miszerint az SZTNH-nak részrehajlás nélkül, tisztességes módon kellett volna az ügyet elintéznie.

87. A Kúria Végzése ugyanakkor kimondta, hogy az indítványozó

„alaptalanul sérelmezte, hogy a[z SZTNH] megfosztotta őt a nyilatkozattétel lehetőségétől [...] Vagyis ez az ügyfelet megillető legfontosabb jog a szabadalmi ügyekben főszabályként nem érvényesül. [...] a közegészségügyi kényszerengedélyekkel összefüggő eljárások esetében [...] [A]z Szt. a szabadalmas ügyféli jogosítványait tovább szűkíti: a[z SZTNH] számára a kényszerengedély megadása iránti kérelem benyújtásának tényéről való, a kérelem beérkezésétől számított nyolc napon belüli értesítés kötelezettségét írja elő, míg az Szt. 83/J. § (1) bekezdése a tárgyalás tartása nélküli határozat hozatalról rendelkezik, és a szerint a Hivatalnak a döntést csak a kérelmezővel kell közölnie, a szabadalmast arról nyolc napon belül értesítenie kell. Kétségtelen, hogy az adott esetben még e követelmények sem teljesültek maradéktalanul, mivel a[z SZTNH] a kérelmezőt mint a szabadalom jogosultját

⁵¹ Lásd a Kúria Végzése [39] bekezdését.

⁵² Lásd a Kúria Végzése [40] bekezdését.

⁵³ Ezek a körülmények a következők: (i) a [REDACTED] a hasznosításra való felkészülést már 2020 márciusában, nyolc hónappal a közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelem benyújtása előtt megkezdte a kormány megrendelése alapján, (ii) az OGYÉI mint az egészségügyért felelős miniszter irányítása alá tartozó költségvetési szerv érdekelt volt a [REDACTED] által előállított gyógyszertermék ellátásba kerülésében, mert tagja volt annak a konzorciumnak, amely e termék klinikai kísérlete szponzorának képviselője volt; (iii) a klinikai kísérlet szponzora egy másik kormányzati szerv, az Innovációs és Technológiai Minisztérium volt; (iv) az OGYÉI Nyilatkozatból nem derült ki, hogy az indítványozót megkeresték-e azzal, hogy képes-e a szükségletek kielégítésére, sem az, hogy a szükségletek milyen időtávra vonatkoznak, sem az, hogy mi volt az oka annak, hogy az OGYÉI Nyilatkozat kiállításának napján nem állt rendelkezésre elegendő mennyiség a gyógyszertermékből; (v) az OGYÉI által megkeresett Állami Egészségügyi Tartalék kezelője az Állami Egészségügyi Ellátó Központ volt, amellyel az indítványozó rendszeres kapcsolatban volt az általa biztosított gyógyszertermék szállításával kapcsolatban, és amely szintén az egészségügyért felelős miniszter irányítása alá tartozik (lásd az Állami Egészségügyi Ellátó Központ szervezeti és működési szabályzatáról szóló 21/2019. (VI. 18.) EMMI utasítás I./1.7. bekezdését és az Állami Egészségügyi Tartalékkal való gazdálkodás szabályairól szóló 1/2016. (I. 13.) EMMI rendelet 2. § (3) bekezdését).

*csak a törvényi határidőn túl értesítette a kényszerengedély megadása iránti kérelem benyújtásáról.*⁵⁴

88. A nyilatkozattételi és az iratbetekintési jogosultságok gyakorlása adott időhöz kötött, és az időmúlással az adott jogok gyakorolhatóságának elmaradása nem orvosolható, illetve az csak egy megismételt eljárásban lett volna orvosolható.
89. A kérelemre induló, ellenérdekű fél részvételével zajló bírósági, hatósági eljárásokban, így például egy polgári perben, vagy a jelen indítvány alapjául szolgáló kényszerengedélyeztetési eljárásban mindig van egy természetes eljárásjogi aszimmetria az eljárást indító fél (felperes, kérelmező) javára az ellenérdekű féllel szemben. Ez abból ered, hogy az eljárást indító fél határozza meg többek között az eljáró fórumot, az eljárás megindulásának időpontját, az eljárásba vitt igényt stb. Ezzel szemben az eljárás másik alanyának, tehát az alperesnek, kérelmezettnek, jelen esetben pedig az indítványozónak ilyen jogi lehetőségei nincsenek, ugyanis kötött keretek szerint van csak joga arra, hogy védekezzen. Ezért van tehát kiemelt relevanciája, hogy olyan eljárásokban, ahol ellentétes érdekű felek állnak szemben – mint jelen esetben a [REDACTED] és az indítványozó –, ott a védekező félnek is törvényileg szabályozott keretek között, megfelelő joga legyen arra, hogy az őt érintő eljárásban megfelelően tudjon védekezni és ügyét előadni.
90. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes hatósági eljárásnak az is része, hogy a közigazgatási eljárásokban érintett jogalanyok ne tehetetlen, passzív elszenvedői legyenek az eljárásoknak, hanem maguk is jogosultak legyenek arra, hogy az őket érintő eljárásokban álláspontjukat kifejtessék a hatóság előtt, és azokat a hatóság a döntése meghozatala során figyelembe vegye. E körben az Alkotmánybíróság azt mondta ki, hogy „*az Alaptörvény emberképével nem áll összhangban az a hatósági működés, amelyben az ügyfél a hatóság közérdekvédelmének »elszenvedője«, avagy amelyben a szubjektív jogvédelem méltatlanul háttérbe szorul*”.⁵⁵ Mivel az indítványozónak semmilyen lehetőséget nem biztosított az SZTNH, hogy jogi érveit előadja, az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való joga sérült. Az SZTNH Határozat ugyanis úgy adott közegészségügyi kényszerengedélyt a [REDACTED] számára, hogy az SZTNH eljárása az indítványozó teljes kizárása mellett folyt.
91. Ezt az a körülmény illusztrálja a legjobban, hogy az SZTNH már azt megelőzően meghozta a kényszerengedélyt megadó SZTNH Határozatot, hogy az indítványozó egyáltalán értesült volna az eljárásnak a megindulásáról.
92. A fentiekén túl az SZTNH eljárása és az SZTNH Végzése a tisztességes hatósági eljárás részjogosítványát képező fegyverek egyenlőségének elvét is megsértette. Ezen alapjogsértés abban áll, hogy míg a [REDACTED] volt lehetősége arra, hogy az SZTNH előtt kifejtse, álláspontja szerint miért állnak fenn az indítványozó Szabadalmára vonatkozó kényszerengedély megadásának feltételei, addig az indítványozó részére semmilyen lehetőség nem volt biztosítva, hogy az ezzel szembeni álláspontját kifejtse az SZTNH előtt.
93. Tehát, míg a [REDACTED] lehetősége volt arra, hogy felmérje, mely termékekre vagy szabadalmakra vonatkozóan akar kényszerengedélyt kérni, ezen engedély megszerzéséhez milyen bizonyítékokat kell az SZTNH rendelkezésre bocsátania, és maga volt jogosult megválasztani, hogy mikor nyújtja be kérelmét, addig az indítványozónak semmilyen lehetősége nem volt arra, hogy az SZTNH előtti eljárásban fellépjen és ellenérveit kifejtse.
94. Az indítványozónak kizárólag arra volt joga, hogy utólag, reaktív módon megváltoztatási kérelemmel éljen az SZTNH Határozatával szemben. Az a körülmény azonban, hogy az indítványozónak formálisan volt jogorvoslati lehetősége az SZTNH Határozattal szemben, nem annulálja azt a tényt, hogy az SZTNH előtti eljárásban – nyilvánvaló ügyféli jogállása és anyagi jogi érintettsége ellenére – egyáltalán nem vehetett részt és ott nem tehetett nyilatkozatot. E körben hivatkozunk a jelen ügy szempontjából releváns Alkotmánybírósági gyakorlatra:

„Az elsőfokú eljárásban az ügyfelet megillető jogok és az ezek megsértése miatt igénybe vehető jogorvoslati jog nem azonos jogosultságok. Az ügyfelek bevonása nélkül lefolytatott elsőfokú eljárást ugyanis önmagában nem az teszi jogszerűvé és tisztességessé, hogy az

⁵⁴ Lásd a Kúria Végzése [41] bekezdését.

⁵⁵ Lásd a 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat [37] bekezdését.

ügyfél előterjesztett fellebbezést és annak alapján sor került a másodfokú eljárás lefolytatására. A másodfokú eljárás adott esetben – a teljes felülbírálati jogkörből adódóan is – korrigálhatja az elsőfokú eljárás hibáit, tévedéseit, azonban ez nem minden hiba esetén tehető meg. A konkrét esetben a másodfokú eljárásban fogalmilag kizárt az értesítés elmaradásának korrigálása. [...] a kapcsolódó ügyféli jogosultságok (az indítványozási, észrevételezési jog), nem pótolhatóak a másodfokú eljárásban. A bizonyítással kapcsolatos indítványozási és észrevételezési jog éppen azt teszi lehetővé, hogy már az elsőfokú eljárásban ütköztetni lehessen az álláspontokat. Ha ez a bizonyítékok ügyféllel való megismertetésének elmaradása miatt nem történik meg az elsőfokú eljárásban, a másodfokú eljárásban ugyan van rá lehetőség a teljes felülbírálat okán, azonban a másodfokú döntés ellen már nem lehet jogorvoslatot előterjeszteni, így a bizonyítással kapcsolatos érvelés sem kifogásolható.”⁵⁶

95. Az indítványozót a tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő, fegyverek egyenlőségét is magában foglaló Alaptörvényből eredő jogától az SZTNH teljes mértékben megfosztotta, és a kontradiktórius eljárás szabályait figyelmen kívül hagyva, az indítványozó tudta és nyilatkoztatása nélkül hozta meg a határozatát.
96. Az Alkotmánybíróság szerint a fegyverek egyenlőségének elve olyan, alapvetően a büntetőjogból származó, a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványaként azonosítható alapjog, amelynek polgári perek esetén⁵⁷ és a közigazgatási eljárások során is érvényesülnie kell.⁵⁸
97. A jelen ügyben további hangsúlyos körülmény, hogy az indítványozónak az Alaptörvényből eredő, a tisztességes hatósági eljáráshoz és a fegyverek egyenlőségéhez való jogosultságát nem lehet elvonni vagy korlátozni még olyan alapon sem, hogy a közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelem elbírálása adott esetben valóban rövid határidők mellett kell, hogy megtörténjen.
98. A tisztelt Alkotmánybíróság korábban⁵⁹ megerősítette, hogy „a fegyverek egyenlőségének elve – mint a tágabb értelemben vett tisztességes eljárás egyik eleme – [...] nem függ attól, hogy az eljárási egyenlőtlenégből származik-e további kimutatható sérelem; a védelem számára az a lényeg, hogy megkapjon minden olyan adatot, dokumentumot, amelyek birtokában megalapozottan tudja mérlegelni a továbbiakban szükséges lépéseket.” Ez a megállapítás a jelen ügyben is alkalmazandó és megállapítható, hogy az SZTNH eljárása során a fegyverek egyenlőségének elve nem érvényesült, ennek következtében az SZTNH eljárása sérti az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát és ennek részét képező fegyverek egyenlőségét.
99. A fenti 81. bekezdésben bemutattuk, hogy az Elsőfokú Végzés az SZTNH Határozatának azon alaptörvény-ellenességét, hogy az indítványozó mint ügyfél nyilatkoztatása nélkül került meghozatalra, azzal az érveléssel próbálta meg kimenteni, hogy az eljárás gyors lefolytatásához közérdek fűződik. A Másodfokú Végzés lényegében ugyanezt ismételte meg: „[az indítványozó] nyilatkoztatának bevárása [...] a kényszerengedélyre vonatkozó eljárás elhúzódtását eredményezné, ami a jogintézmény által elérni kívánt jogpolitikai cél - az egészségügyi válsághelyzetben a soron kívüli, minél gyorsabb eljárás lefolytatása - meghiúsulásához vezetne”.⁶⁰ Az Elsőfokú Végzés és a Másodfokú Végzés ezen érvelése alaptörvény-ellenes, az alábbiak miatt.
100. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a tisztességes hatósági eljárás követelménye egyetlen hatósági eljárásban sem sérülhet. Tehát célszerűségi vagy jogpolitikai okok, a közegészségügyi kényszerengedély gyors megadásához fűződő állítólagos érdekek nem szolgálhatnak alapul és nem legitimálhatják az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának teljes megvonását még akkor sem, ha a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogból fakadó követelményrendszer eltérő lehet az egyes szakigazgatási eljárásokban, azok sajátosságaira tekintettel.⁶¹ Ugyanis olyan sajátosság egy hatóság eljárást sem jellemezhet, mely az indítványozó ügyféli jogállását, ezáltal

⁵⁶ Lásd a 3311/2018. (X. 16.) AB határozat [36] bekezdését.

⁵⁷ Lásd a 15/2002. (III. 29.) AB határozat II.1. bekezdését és 3375/2018. (XII. 5.) AB Határozat [35] bekezdését.

⁵⁸ Lásd a 10/2017. (V. 5.) AB határozat [31]-[33] bekezdéseit.

⁵⁹ Lásd a 17/2005. (IV. 28.) AB határozat III.4. bekezdését.

⁶⁰ Lásd a Kúria Végzése [38] bekezdését.

⁶¹ Lásd a 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat [34] bekezdését

nyilatkozattételi jogát, a hatósági döntésről való határidőben való értesülés követelményét teljes mértékben annullálja.

101. E körben, alapjogi szempontból, irreleváns az Elsőfokú Végzés és a Másodfokú Végzés azon megállapítása, hogy az indítványozó ezen nyilatkozatát az eljárás elhúzódsát eredményezte volna, hiszen az SZTNH az indítványozót rövid határidő tűzésével felhívhatta volna arra, hogy reagáljon a [REDACTED] kényszerengedély iránti kérelmére. E körben megjegyezzük, hogy az Ákr. adott esetben arra is lehetőséget ad, hogy az eljáró közigazgatási hatóság órákban állapítsa meg a határidőt.⁶² Márpedig nyilvánvaló, hogy egy órákban vagy adott esetben néhány napban megszabott rövid nyilatkozattételi határidő nem eredményezte volna az eljárás elhúzódsát, ugyanis az SZTNH Határozatot röviddel az indítványozó nyilatkozattétele után is meg lehetett volna hozni. Sem az SZTNH Határozat, sem az Elsőfokú Végzés, sem a Másodfokú Végzés nem mutatja be, hogy milyen káros hatása lett volna ennek, azaz annak, ha adott esetben egy-két nappal később, az indítványozó nyilatkozatát után döntött volna az SZTNH a kényszerengedély tárgyában. A feltételezett sürgősség következményeit nem lehet egy másik magánfélre, azaz indítványozóra telepíteni, és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát elvonni azon az alapon, hogy a kényszerengedély megadásához vagy a megadásra fordított rövid időtartamhoz közérdek fűződik.
102. Ugyan a rendkívüli sürgősség miatt a közegészségügyi kényszerengedéllyel kapcsolatos eljárásra az Szt. rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a hiánypótlásra, illetve nyilatkozattételre legalább tizenöt, de legfeljebb harminc napos határidőt kell kitűzni, valamint határidő-hosszabbítás csak különösen indokolt esetben adható, illetve az SZTNH soron kívül jár el, de sem az Szt. 83./I § (1) bekezdése, sem más rendelkezés nem tiltja meg az SZTNH-nak, hogy rövid határidővel nyilatkoztassa a szabadalmast, és hogy figyelembe vegye a szabadalmas nyilatkozatát.
103. Következésképpen az SZTNH-nak igenis lehetősége lett volna arra, hogy a tárgyi ügyben rövid határidővel nyilatkozattételre hívja fel az indítványozót, sőt ez lett volna az Alaptörvénnyel összhangban lévő értelmezése a jogszabályoknak. Az SZTNH azonban ehelyett a soron kívüli eljárás és az Szt. 83./J § (1) bekezdésében írt tárgyalás tartása nélküli döntéshozatal szabályát úgy értelmezte, hogy az indítványozót sem nyilatkozattételi, sem iratbetekintési, sem értesítési jog nem illeti meg, ezáltal az indítványozó ügyféli jogait kiüresítette.
104. A kényszerengedélyeztetési eljárás gyors lefolytatása iránti közérdek nem szolgálhat alapul az indítványozó ügyféli jogainak kiüresítéséhez, az indítványozónak rövid határidő biztosítása mellett nyilatkozattételi lehetőséget kellett volna kapnia. Ennek elmaradása alapjaiban sérti az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát az irányadó alkotmánybírósi gyakorlat fényében.
105. A 15/2021. (V. 13.) AB határozatban az Alkotmánybíróság egy konkrét ügyben, de általános érvennyel azt vizsgálta, hogy a veszélyhelyzet idején alaptörvénybe ütközik-e az alapjogok korlátozása. Az Alkotmánybíróság alábbiakban idézett megállapításai szerint a veszélyhelyzet nem lehet indoka az alapjogok aránytalan és a veszélyhelyzet elhárításával össze nem függő korlátozásának:

[30] 3. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az R. támadott rendelkezése megfelel-e az alapjog-korlátozás feltételeinek.

[31] E vizsgálat során nem hagyható figyelmen kívül, hogy az R. veszélyhelyzet idején született kormányrendelet. [...]

[33] Az Alaptörvény teleologikus értelmezéséből az következik, hogy bár a rendkívüli helyzet rendkívüli intézkedések meghozatalát teszi lehetővé, az alkotmányozónak nem volt célja a különleges jogalkotót felhatalmazni sem arra, hogy a veszély leküzdésével össze nem függő alapjog-korlátozást vezessen be, sem arra, hogy egyes alapjogokat jobban korlátozzon, mint amennyire a rendkívüli körülmény indokolja. A korlátlan vagy

⁶² Lásd az Ákr. 52. § (3) bekezdését: „Az órákban megállapított határidő az okot adó cselekményt követő óra első percében kezdődik.”

korlátozhatatlan hatalom eleve ellentétes az Alaptörvény szellemiségével, még különleges jogrend idején is.

[34] Az Alaptörvényből tehát nem következik, hogy veszélyhelyzet idején akár az összes alapjog automatikusan felfüggeszhető lenne [...].

[35] [...] A szubjektív teleologikus értelmezésből is az következik, hogy a törvényhozó a veszélyhelyzeti kormányrendelet intézkedésével szemben elvárja, hogy az a veszély elhárításához szükséges és a veszéllyel arányos legyen.

106. A jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező ügyben az SZTNH a fenti értelmezéssel ellentétes megközelítést alkalmazott: az SZTNH szerint, ha jogszabály egészségügyi veszélyhelyzetet rendelt el, és ha az OGYÉI Nyilatkozat azt tartalmazza, hogy indokolt a közegészségügyi kényszerengedély elrendelése, akkor egyéb körülményeknek⁶³ semmilyen jelentősége sincsen. Ez a megközelítés nem más, mint az előbbi AB határozatban megjelenő korlátlan vagy korlátozhatatlan hatalom megtestesülése, mely a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető jognak nem csak a veszélyhelyzet miatti korlátozásához vezetett, hanem annak teljes mértékű kiüresítéséhez. Ezért az SZTNH Határozat jogszerűségét a bírósági döntések felülvizsgálata során nem vitató Kúria Végzése alaptörvény-ellenes, ugyanis sérti az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát.

IV.2. AZ ALAPTÖRVÉNY XXVIII. CIKKE SZERINTI TISZTESSÉGES BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSHOZ ÉS JOGORVOSLATHOZ VALÓ JOG SÉRELME

IV.2.1. A tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog sérelme

107. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el”.
108. A fentiekben körülírt, SZTNH eljárás és SZTNH Határozat által okozott alaptörvény-ellenes állapotot nem orvosolta az Elsőfokú Végzés, a Másodfokú Végzés, elfogadva azt a nyilvánvalóan alaptörvény-ellenes álláspontot, hogy az indítványozó Szabadalmára vonatkozóan benyújtott kényszerengedélyeztetési eljárásban az indítványozó mint szabadalmas nem ügyfél, az SZTNH előtti eljárás nem kontradiktórius és ekként az indítványozónak semmilyen eljárási joga nincsen. A Kúria Végzése ugyan elismerte az indítványozó ügyféli jogállását, azonban kimondta, hogy nyilatkozattételi jog nem illette meg, tehát valójában nem orvosolta az alapjogi jogsérelmet, az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogának sérelmét. Ezáltal, ahogyan azt a IV.2.2. fejezetben részletesen kifejtjük, az indítványozót ügyféli jogainak elismerése ellenére valódi, hatékony jogorvoslat nem illette meg az eljárásban, a jogorvoslati joga teljesen kiüresedett, formális szintre degradálódott.
109. Előljáróban hangsúlyozzuk, hogy a Kúria, illetőleg az alsóbb fokú bíróságok az SZTNH előtti eljárás, valamint az SZTNH Határozat értékelése és felülvizsgálata során az Alaptörvényben biztosított jog – tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő jog és a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog – szempontjából releváns tárgyi ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül jártak el, ebből következően a bíróságok által kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával.
110. Amint erre már utaltunk, az Elsőfokú Végzés egyértelműen rögzíti azt, az Szt. 33/B. §-ához fűzött előterjesztői indokolásból is kitűnő tény, hogy közegészségügyi kényszerengedély megadásának csak akkor van helye, ha a szabadalmas maga nem képes a szükségletek kielégítésére: „[a] jogszabály indokolásából kétségtelenül az olvasható ki, hogy a jogalkotó a közegészségügyi kényszerengedély lehetőségét arra az esetre alkotta meg, ha a szabadalmas nem tudja saját érdekkörben kielégíteni a belföldi szükségleteket, így az állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében ezt más módon kell biztosítani. [...]”⁶⁴

⁶³ Így különösen annak, hogy (i) az indítványozó rendelkezik-e kapacitással, és (ii) mennyi ideig tartana a kereskedelmi felhasználási engedély beszerzése.

⁶⁴ Lásd az Elsőfokú Végzés [72] bekezdését.

111. Az indítványozó az SZTNH Határozattal szembeni Megváltoztatási Kérelméhez csatolt – és a jelen indítványunkhoz I/11 alatt ugyancsak csatolt – okiratokkal bizonyította, hogy képes az SZTNH Határozatban meghatározott belföldi szükséglet kielégítésére. Ezt sem az SZTNH Határozat, sem a [REDACTED] nem cáfolta vagy vitatta. Azt is bemutattuk, hogy a közegészségügyi engedély iránti kérelem benyújtásakor, 2020 novemberében semmilyen sürgősség nem állt fent.⁶⁵
112. Az Elsőfokú Végzés azonban ezeket a tényeket kizárta a vizsgálata köréből, és lényegében jogot alkotva arra a megállapításra jutott, hogy az OGYÉI Nyilatkozat tartalmának vizsgálatára, azzal szemben érdemi ügyelődésre, valamint annak vizsgálatára, hogy az indítványozó képes lett volna-e kielégíteni a szükségleteket, nincsen lehetőség, méghozzá abból az okból kifolyólag, hogy az Szt. állítólagosan egy olyan kötött bizonyítási rendszert határoz meg, amelyben lényegében kizárólag az OGYÉI Nyilatkozatnak van bizonyító ereje e körben, és mind az SZTNH, mind a jogorvoslati fórumként eljáró bíróságok kizárólag ennek alapulvételével hozzák meg döntéseiket:

„[A]z Szt. egy kötött bizonyítási rendszert [...] határoz meg a közegészségügyi kényszerengedély megadásához szükséges feltételek teljesülésének bizonyítására, mert a [z SZTNH] számára előre meghatározza, hogy mit kell elfogadnia bizonyítékként, annak milyen bizonyító erőt köteles tulajdonítani, és az alapján hogyan kell döntenie, anélkül, hogy a [z SZTNH-nak] ezekben a kérdésekben bármilyen mozgásteret hagyna mérlegelésre.

[...]

Míndezebből az következik, hogy az egészségügyi kényszerengedély megadása iránti eljárásban a [z SZTNH-nak] nincsen lehetősége a OGYÉI igazolásának tartalmát érdemben felülvizsgálni még annak esetleges belső ellentmondásai esetén sem, már ha egyáltalán elvárható a [z SZTNH-tól] ezek felismerése.

[...]

Ezek után a bíróság úgy értelmezi a Szt. 33/B. (1) bekezdésében szereplő »egészségügyi válsághelyzettel [...] összefüggő belföldi szükségletek« fordulatot, hogy az az OGYÉI-től e célból beszerzett igazolásban dokumentált szükségletek tényét tekintet nélkül arra, hogy ez milyen okból áll fent, illetve fennállna-e arra is figyelemmel, hogy a [z indítványozó] mint szabadalmas, vagy bárki más esetleg kifejezte azon készségét, hogy kielégíti a teljes belföldi szükségletet.

Ebből következően a [z SZTNH] előtti és a jelen eljárásban sincs helye az igazolás tartalmának abból a szempontból való vitatásának, hogy az nem áll összhangban a [z indítványozónak] a belföldi szükségletek saját erőből való kielégítése iránti képességeivel és akaratával; nincs helye ebbéli ellenbizonyításának. Ezért a bíróság a feleknek a belföldi szükségletekre vonatkozó érveit és számításait nem ütköztette.”⁶⁶

113. Az Elsőfokú Végzés fentiekben idézett megállapításaival egyező következtetésre jutott a Másodfokú Végzés is:

„Alapítványul hivatkozott tehát a [z indítványozó] mind a megváltoztatási kérelmében, mind pedig a fellebbezésében arra, hogy akár a [z SZTNH-nak], de legkésőbb a megváltoztatási kérelem folytán eljáró Fővárosi Törvényszéknek vizsgálnia kellett volna, hogy a belföldi szükséglet kielégítésére a kérelmező megfelelő kapacitással rendelkezik. Ilyen feltétel fennálltat a jogszabály nem írja elő, abban a belföldi szükségletek mértékét és az azok kielégítéséhez szükséges mennyiségű egészségügyi termék mértékét kell a gyógyszerészeti államigazgatási szervnek vizsgálnia és arról igazolást kiállítani.

[...]

Míndezebből következően tehát kellő alap nélkül sérelmezte a [z indítványozó] a fellebbezésében, hogy nem került vizsgálatra annak ténye, hogy a [z indítványozó], mint szabadalmas tranzakciós alapon a felmerült szükségleteket ki tudná elégíteni.

[...]

[A] vészhelyzet elhárítása iránti törekvés során nem jön számításba annak vizsgálata, hogy egyébként a szabadalmas piaci alapokon biztosítani tudná és kívánja-e a felmerült belföldi szükségleteket. A kényszerengedély megadásának tehát nem előfeltétele az, hogy a szabadalmas képes-e a belföldi szükségleteket saját maga megfelelően kielégíteni, ezért sem

⁶⁵ Lásd a fenti II.2. és II.4. fejezetekben előadottakat.

⁶⁶ Lásd az Elsőfokú Végzés [78], valamint [81]-[83] bekezdéseit.

a[z SZTNH-nak], sem az ügyben eljáró bíróságoknak nem kell vizsgálnia, hogy a szabadalmas milyen gyártási kapacitással rendelkezik.”⁶⁷

114. A Kúria Végzése az Elsőfokú Végzéssel és a Másodfokú Végzéssel lényegében azonos érvelést tartalmaz:

„...helytállóan tekinthető az elsőfokú bíróságnak az – a törvényjavaslat indokolásán alapuló – jogértelmezése, hogy a jogalkotó a közegészségügyi- kényszerengedély megadását arra az esetre tette lehetővé, ha a szabadalmas a belföldi szükségleteket kielégíteni nem tudja, és ezt más módon kell biztosítani. Helyesen állapította meg [...] azt is, hogy [...] az engedélyezés feltétele fennállásának vizsgálatakor a[z SZTNH] a kötött bizonyítási rendszer miatt a[z OGYÉI] által kiállított igazolás tartalmától nem térhet el. [...] Ezzel függ össze, hogy a törvény az eljárást [...] a[z SZTNH] hatáskörébe utalja, továbbá [...] a feltételek fennállása esetén a Hivatalnak meg kell adnia a kért kényszerengedélyt. [...] a kényszerengedély megadásához szükséges feltételek fennállásának vizsgálatakor a Hivatal kizárólag a[z OGYÉI] saját hatáskörben kiállított igazolásának tartalmát veheti figyelembe. Ez az igazolás ugyan sem szakhatósági állásfoglalásnak [...], sem előzetes szakhatósági állásfoglalásnak [...] nem minősül, viszont olyan bizonyítási eszköz, amelynek alkalmazása az adott eljárásban kötelező. [...] szabadalmi ügyekben szabad bizonyítás elve alóli kivételként [lehetséges, hogy] törvény vagy kormányrendelet közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján, meghatározott ügyekben kötelezővé tegye valamely okirat [...] bizonyítási eszközként történő alkalmazását. Az elsőfokú bíróság ezt a közérdeken alapuló kényszerítő indokot helyesen azonosította a közegészségügyi kényszerengedély egyik szükséges feltételeként is meghatározott egészségügyi válsághelyzettel. [...] a közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelem kötelező tartalmi elemeként jelöli meg a[z OGYÉI] igazolását. Az ily módon igazolandó körülmény pedig [...] az, hogy a kérelmező az egészségügyi válsághelyzettel összefüggő belföldi szükségletek kielégítése céljára alkalmas, az igazolásban meghatározott szükséges mennyiségű egészségügyi termékre kéri a közegészségügyi kényszerengedélyt. Mindez [...] az engedélyezés feltételei fennállásának igazolását jelenti.”⁶⁸

„[Az OGYÉI igazolásától az SZTNH] nem térhetett el, más bizonyítási eszközt a tényállás megállapítása során nem vehetett figyelembe, és a kérelmezőt nyilatkozattételre sem hívhatta fel. Ennélfogva a [...] közegészségügyi kényszerengedély megadásáról kellett határoznia. [...] [az OGYÉI] igazolásnak a kérelmező által indokoltnak tartott tartalmi jellegű vizsgálatára tehát a[z SZTNH-nak] nem volt lehetősége. Az igazolás bizonyító erejének értékelésekor annak a kérelmező által állított ténynek sem tulajdoníthatott jelentőséget, hogy az azt kiállító OGYÉI részt vett az adott egészségügyi termékkel kapcsolatos engedélyezésben és szabályozási intézkedésekben. Az igazolás kiállítását ugyanis [...] a[z OGYÉI] kizárólagos hatáskörébe utalja, ezért [...] kizárásának sem lehet helye.”⁶⁹

„...a másodfokú bíróság a Pp. [...] rendelkezéseinek megsértése nélkül hozta meg a kérelmező által felülvizsgálni kért jogerős végzést. Ezzel kapcsolatban tekintettel kellett lenni az Szt. 100. § (4) bekezdésére. E jogszabályhely szerint a bíróság figyelmen kívül hagyja a fél által a megváltoztatási kérelemben vagy annak benyújtását követően előterjesztett azt a nyilatkozatot, állítást, vagy bizonyítékot, amelyet a[z SZTNH] az előtte folyó eljárásban [...] szabályszerűen hagyott figyelmen kívül. Ebből és a[z SZTNH] előtti eljárás már ismertett szabályaiból is következően a kérelmező által szükségesnek tartott további, az OGYÉI igazolása tartalmának cáfolatára szolgáló bizonyításnak a nemperes eljárásban sem lehetett helye, ezért a másodfokú bíróság a fellebbezésben felajánlott szakértői bizonyítást is indokoltan mellőzte.”⁷⁰

⁶⁷ Lásd a Másodfokú Végzés [43], [44] és [46] bekezdéseit.

⁶⁸ Lásd a Kúria Végzése [44] bekezdését.

⁶⁹ Lásd a Kúria Végzése [45] bekezdését.

⁷⁰ Lásd a Kúria Végzése [46] bekezdését.

115. Az Elsőfokú Végzés, a Másodfokú Végzés és a Kúria Végzése fenti megállapításai súlyosan sértik az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Ennek okait az alábbiakban részletesen kifejtik.
116. A tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai⁷¹ közül a jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező alaptörvény-ellenes bírósági döntések tekintetében az alábbi részjogosítványok megsértését azonosítottuk különösen: a bírósághoz fordulás joga (hatékony bírói jogvédelem) és az, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége. E tekintetben utalunk arra, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata⁷² szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is, azaz kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjen a tisztességes bírósághoz való jog jelen alkotmányjogi panaszban esetlegesen nem nevesített valamennyi feltételét figyelembe venni.
117. A bírósághoz fordulás jogával (hatékony bírói jogvédelemmel) kapcsolatban az Alkotmánybíróság kimondta az alábbiakat:
- (i) Önmagában a bírói út igénybevétele formális biztosítása nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül.⁷³
 - (ii) A közigazgatási határozatok törvényességének bírói ellenőrzése alkotmányosan nem korlátozódhat a formális jogszerűség vizsgálatára. A közigazgatási perben⁷⁴ a bíróság nincs a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz kötve, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja a közigazgatási szerv mérlegelését is. A hatóság által élvezett korlátlan diszkréció miatt a bírói jogorvoslat értelmetlen, ha egyetlen jogszabályban sincs olyan szempont vagy mérce, amelynek alapján a döntés jogszerűségét a bíróság felülvizsgálhatná. Ilyen jogi ürességben a bíróság nem juthat el az ügy érdemi elbírálásához.⁷⁵
 - (iii) A közigazgatási határozatok törvényessége bírói ellenőrzésének szabályozásánál alkotmányos követelmény, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és kötelezettségeket a jogkérdésen túlmenően érdemben, a közigazgatási mérlegeléssel szemben megfelelő teret hagyva elbírálhassa.⁷⁶
118. A jelen ügyben a bírói út igénybevétele lehetősége pusztán formalitássá vált, hiszen az SZTNH Határozat törvényességének bírói ellenőrzése a formális jogszerűség vizsgálatára korlátozódott. Az eljáró bírói fórumok azt hangsúlyozták, hogy azért nem térhetnek el az OGYÉI Nyilatkozattól, és azért veszik alapul döntéseik során kizárólag ezt az egy okiratot, valamint azért nem vizsgálják érdemben és tartalmilag az indítványozó által előadott érveket és okirati bizonyítékokat, mert állításuk szerint az SZTNH a kötött bizonyítási rendszer miatt az OGYÉI Nyilatkozat tartalmától nem térhetett el, más bizonyítási eszközt a tényállás megállapítása során nem vehetett figyelembe. A Kúria Végzése szerint ezért nem volt jogellenes, hogy az SZTNH nem hívta fel nyilatkozattételre az indítványozót, a Kúria Végzése által megállapított ügyféli jogállása ellenére.
119. Ezáltal megállapítható, hogy a Kúria Végzése, valamint az azt megelőző bírósági döntések alapján az SZTNH és *de facto* az OGYÉI a közegészségügyi kényszerengedély iránti eljárásban korlátlan

⁷¹ Lásd a 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49] bekezdését.

⁷² Lásd a 6/1998. (III. 11.) AB határozat II.6.b. bekezdését.

⁷³ Lásd a 7/2013. (III. 1.) AB határozat [24] bekezdését.

⁷⁴ A jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező ügyben ugyan nem közigazgatási perben bírálták el a bíróságok a jogvitát, azonban az idézett Alkotmánybírósági határozatban megállapítottak általános jogtételnek minősülnek, ezért jelen ügyben is alkalmazhatók az eljáró bíróságok döntésének Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata során, ugyanis az SZTNH Határozat bírósági felülvizsgálatának az „általános” közigazgatási határozatok felülvizsgálatának szabályaihoz képest speciális szabályai nem ronthatják le a bírósághoz fordulás jogának, mint alapvető jognak az érvényesülését.

⁷⁵ Lásd a 39/1997. (VII. 1.) AB határozat I.2. és III.2., III.6.2. bekezdéseit.

⁷⁶ Lásd a 11/2019. (III. 29.) AB határozat [11]-[12] bekezdéseit.

vagy korlátozhatatlan hatalommal bírtak, a bíróságok pedig az indítványozó nyilatkozatait teljes mértékben figyelmen kívül hagyták. Ez a „légüres tér”, amelyben az indítványozó bármilyen előadása és bizonyítéka pusztába kiáltott szó volt csak, azt eredményezte, hogy sérült az indítványozó Alaptörvényben biztosított tisztességes eljáráshoz és – a IV.2.2. fejezet szerint – a jogorvoslathoz fűződő joga. Megjegyezzük, hogy a jelen ügy alapjául szolgáló szabadalmi kényszerengedély iránti eljáráshoz hasonló tárgyú, tulajdonhoz való sérelméről szóló ügyben az Alkotmánybíróság a „jogi üresség” fogalmat használta az olyan helyzetre, amikor a jogi szabályozás ugyan biztosít bírói utat, de valójában nincs tere a bírói mérlegelésnek.⁷⁷

120. A tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélése a tisztelt Alkotmánybíróság részéről – a fentiek értelmében – tartalmi vizsgálatot igényel, amelynek során választ lehet adni arra, hogy az indítványozónak volt-e lehetősége ügyének érdemi előadására, és nyilatkozattételre vagy ellenkezőleg: el volt-e zárva az ügye előadásától és az érdemi nyilatkozattételtől. Az Alkotmánybíróság Alaptörvényből fakadó funkcióját tehát úgy tudja a konkrét ügy kapcsán betölteni, ha rámutat: a Kúria Végzése és a Kúria Végzése által felülvizsgált bírósági döntések alaptörvény-ellenesek, mert a bíróságok az említett légüres térbe, jogi ürességbe zárták az indítványozót, mert a bíróságok kötött bizonyítási rendszere hivatkozva kizárólag az OGYÉI Nyilatkozatot vették alapul és egyáltalán nem vizsgálták az indítványozó ügy érdemét illetően tett nyilatkozatait és érveit. Ez pedig a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozta.⁷⁸
121. Hangsúlyozzuk, hogy jelen esetben indítványozó nem szubjektíve tartja elégtelennek, vagy nem meggyőzőnek a bíróság érvelését, és nem az előterjesztett bizonyítékok értékelési kérdéseit vitatja, hanem azt állítja és sérelmezi, hogy az indítványozó ügyelődését érdemben figyelembe sem vette a Kúria Végzése, sem pedig az azzal felülvizsgált bírósági döntések, ezáltal az eljáró bíróságok az eljárásukkal objektíve kiüresítették a hatékony bírói jogvédelemhez és a fegyverek egyenlőségéhez fűződő, tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó részjogosítványait.
122. Az Alaptörvény 28. cikke alapján „[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni”. A Kúria Végzése, illetve azzal érdemben egyezően a Másodfokú Végzés és az Elsőfokú Végzés teljes mértékben ignorálta az Szt. 33/B. §-át beiktató Módosító tv. előterjesztői indokolását, amikor azt a következtetést vonta le, hogy az SZTNH Határozat érdemi – nem csak formális – felülvizsgálatára nincsen lehetőség, mert az OGYÉI Nyilatkozattal szembeni érdemi ügyelődásra *per definitionem* nincsen lehetőség sem az SZTNH, sem a bíróságok előtti eljárásban.
123. Ez az álláspont súlyosan alaptörvény-ellenes. Ugyanis a Módosító tv. előterjesztői indokolása azt rögzíti, hogy a kényszerengedély megadásának csak akkor lehet helye, ha a szabadalmas saját maga nem képes az igény kielégítésére. Az indítványozó mint szabadalmas a Megváltoztatási Kérelemben, azaz amikor erre először lehetősége nyílt, állította és okirattal bizonyította, hogy képes lett volna maga is kielégíteni az igényeket. E körülmény vonatkozásában a bíróságnak kötelessége lett volna az indítványozó ügyelődését érdemben figyelembe venni, különösen ellentétes tartalmú jogszabályi rendelkezés hiányában.
124. Az Szt. 88. §-a alapján az SZTNH határozatának megváltoztatása iránti eljárás polgári nemperes eljárás, amelyben a Pp. és a Bpnp. szabályait kell alkalmazni. A Pp. 263. § (1) bekezdése alapján „[a] bíróság a perben - törvény eltérő rendelkezése hiányában - alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint minden bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas”.
125. Az Szt. 33/C. § (2) alapján a kényszerengedély megadásának egyik feltétele, hogy a kényszerengedélyt igénylő fél benyújtsa az OGYÉI Nyilatkozatát. Ugyanakkor sem az Szt.-ből, sem semmilyen másik jogszabályból nem vonható le olyan következtetés, hogy az OGYÉI Nyilatkozat tekintetében a szabadalmasnak ne lenne joga nyilatkozatot tenni az SZTNH előtt,

⁷⁷ Lásd 18/2015. (VI. 15.) AB Határozat [7] és [52] bekezdéseit.

⁷⁸ Lásd a 19/2015. (VI. 15.) AB Határozat [37] és [42] bekezdéseit.

illetve az indítványozónak ne lenne joga ügyének érdemi előadására a bíróságok előtt, és arra, hogy azt a bíróságok érdemben figyelembe vegyék.

126. Ugyancsak nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely a Pp. szabad bizonyítást rögzítő főszabályával szemben akként lenne értelmezhető, hogy a szabadalmasnak – jelen esetben az indítványozónak – nincsen joga a bíróság előtti megváltoztatási eljárás során, hogy bizonyítsa azt, hogy azért nincs helye a kényszerengedély megadásának, mert maga is képes a szükségletek kielégítésére, vagy egyáltalán érdemben figyelembe vett nyilatkozatot tehessen e tekintetben.
127. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy *„a jogalkotót széles körű mérlegelés illeti meg a bizonyítási rendszer kialakítása során, amelynek végső soron összességében kell megfelelnie a tisztességes eljárás alaptörvényi követelményének. Nem csak a bizonyításra vonatkozó jogszabálynak, de azok tényleges alkalmazásának is összhangban kell állni a tisztességes eljáráshoz való joggal. Mivel az Alaptörvény nem tartalmaz olyan előírást, amely bizonytalan esetben a szabad bizonyítás eljárási alapelvének megfelelő cselekmények végzésére kötelezné az eljáró hatóságokat és bíróságokat, mindenkor az adott eljárásra vonatkozó szabályok mondják meg az elvégezhető bizonyítási cselekmények, a befogadható bizonyítékok körét.”*⁷⁹
128. A jelen esetben tényszerűen nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely az SZTNH Határozatával szembeni megváltoztatási eljárásban, azaz a jogorvoslati eljárásban a felek által tehető nyilatkozatok, azaz az ügyelődési lehetőségük körét bármilyen módon szűkítené. Ugyancsak nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely igazolná a Másodfokú Végzés azon megállapítását, hogy *„nem jön számításba annak vizsgálata, hogy egyébként a[z indítványozó] piaci alapokon biztosítani tudná és kívánja-e a felmerült belföldi szükségleteket”*.⁸⁰ Szintén nincs olyan jogszabályi rendelkezés, mely alátámasztaná a Kúria Végzése hivatkozott rendelkezését, miszerint az OGYÉI Nyilatkozatától *„a[z SZTNH] nem térhetett el, más bizonyítási eszközt a tényállás megállapítása során nem vehetett figyelembe, és a kérelmezőt nyilatkozattételre sem hívhatta fel. Ennélfogva a [...] közegészségügyi kényszerengedély megadásáról kellett határoznia.”* Ahogyan azt már bemutattuk, az ilyen jogértelmezés nem is lehetett a jogalkotó akarata. Egyfelől a jogalkotó akarata csak az lehetett, hogy a jogorvoslati eljárásban a bíróságok érdemben és teljes mértékben felülbírálhatják azt, hogy indokolt volt-e megadni a közegészségügyi engedélyt, másfelől csak a jogértelmezés felel meg Alaptörvény rendelkezéseinek.
129. A Kúria Végzése – és az eljáró többi bíróság döntései – a kötött bizonyítási rendszerre való hivatkozással ártírták a szabad bizonyítási rendszerre vonatkozó jogszabályi kereteket. A hatalommegosztás klasszikus felfogása értelmében a törvényhozó hatalom az a hatalmi ág, amely általánosan kötelező magatartási szabályokat (törvényeket) alkot, a végrehajtó hatalom az, amelyik az általánosan kötelező magatartási szabályokat az egyedi esetekre vonatkoztatja, azokat hatósági jogkörben alkalmazza, a bíráskodó hatalom pedig az, amelyik dönt a jogszabályok alkalmazásával kapcsolatos jogvitákban.⁸¹
130. A Kúria – és az eljáró alsóbb fokú bíróságok – nem a jogszabályok alkalmazásáról döntöttek, hanem az irányadó jogszabályok alaptörvény-ellenes értelmezésével megalkották a kötött bizonyítás rendszerét, ezzel igazságszolgáltatási tevékenységük⁸² keretrendszerén túlterjeszkedtek, elvonták az Országgyűlés törvényalkotási jogkörét⁸³, megsértve a magyar állam működésének hatalom megosztására vonatkozó alkotmányos alapelvét⁸⁴ és az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapvető jogát.
131. A Kúria Végzése azzal indokolta a Másodfokú Végzés hatályban tartását ezzel kapcsolatban, hogy az Szt. 100. § (4) bekezdése szerint a *„bíróság figyelmen kívül hagyja a fél által a megváltoztatási kérelemben vagy annak benyújtását követően előterjesztett azt a nyilatkozatot, állítást, vagy bizonyítékot, amelyet a[z SZTNH] az előtte folyó eljárásban [...] szabályszerűen hagyott figyelmen kívül”*. E szabály azonban utal az Szt. 47. § (3) bekezdésére,

⁷⁹ Lásd a 3174/2014. (VI. 18.) AB határozat [14] bekezdését.

⁸⁰ Lásd a Kúria Végzése [46] bekezdését.

⁸¹ Lásd az 3323/2022. (VII. 21.) AB határozat [28] bekezdését.

⁸² Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint.

⁸³ Az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdésének b) pontja szerint.

⁸⁴ Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése szerint.

melynek értelmében az SZTNH döntését csak olyan tényekre és bizonyítékokra alapozhatja, amelyekkel kapcsolatban az ügyfélnek módjában állt nyilatkozatot tenni; és csak azokat a nyilatkozatokat vagy bizonyítékokat hagyhatja figyelmen kívül, amelyeket az ügyfél nem kellő időben terjesztett elő.

132. A Kúria Végzésének hivatkozott rendelkezése tehát azt mondja ki, hogy Másodfokú Végzés azért hagyhatta jogszerűen figyelmen kívül az indítványozó által a bírósági eljárásban előterjesztett nyilatkozatokat és bizonyítékokat, mert az SZTNH is szabályszerűen hagyhatta ezeket figyelmen kívül a hatósági eljárás során. Azonban ez az érvelés logikailag ellentmondásos, mert az SZTNH nem szabályszerűen hagyta figyelmen kívül az indítványozó nyilatkozatait, hiszen az indítványozónak lehetősége sem volt nyilatkozatot tenni. Az SZTNH annak ellenére járt el így, hogy az SZTNH eljárása a jelen ügyben kontradiktórius volt, és nem volt olyan irányadó szabály, amely kizárta volna az indítványozó nyilatkozattételre való felhívását. Tehát az SZTNH-nak saját Alaptörvénybe ütköző eljárása okán nem is volt milyen indítványozói nyilatkozatot figyelmen kívül hagynia. Így nem arról van szó, hogy egy kontradiktórius eljárásban az indítványozó elkésett nyilatkozattétellel, hanem nem is tehetett nyilatkozatot az SZTNH jogértelmezése szerint.
133. Ezt maga az SZTNH Határozat, valamint az Elsőfokú Végzés és a Másodfokú Végzés tartalmazza, mert ezek alapján az indítványozó nem minősül ügyfélnek, és mint ilyen, nem is tehet nyilatkozatot (túl azon, hogy indítványozó tényszerűen nem tehetett nyilatkozatot az SZTNH előtti eljárásban). A Kúria Végzése azon megállapítása, miszerint az indítványozó mégis ügyfélnek minősült, ezt nem oldotta fel, mert a Kúria Végzése szerint az Szt. 100. § (4) bekezdésében, valamint az Szt. 47. § (3) bekezdésének rendelkezései alapján – amelyek olyan kontradiktórius eljárásokra vonatkoznak, amelyekben az ügyfél számára ténylegesen van lehetőség nyilatkozattételre – jogszerű volt az, hogy a bíróságok figyelmen kívül hagyták az indítványozó nyilatkozatait és érveit, amelyek előterjesztésére az SZTNH előtti eljárásban nem, hanem csak a jogorvoslati eljárásban volt lehetősége.
134. Ennek jelen alkotmányjogi panaszban pedig azért van alkotmányjogi jelentősége, mert ezáltal az indítványozót a Kúria Végzése és az azt megelőző bírósági döntések és SZTNH Határozat teljes mértékben megfosztotta a nyilatkozattétel és ügye előadásának jogától és lehetőségétől, ezáltal sérült az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő joga. Ezáltal lényegében egy olyan jogi helyzet alakult ki, amelyben az indítványozónak még elvi lehetősége sem volt arra, hogy érdemben nyilatkozzon arról, hogy a kényszerengedély megadásának feltételei nem teljesültek. Ha pedig az indítványozó ügyének előadásától az eljáró bíróságok elvi alapon, kategorikusan elzárkóznak, az az egész bírósági eljárás tisztességességét alapjaiban ássa alá és kiüresíti a bírósághoz fordulás jogát, a hatékony bírói jogvédelem helyett a formális jogszerűség vizsgálatára redukálja a bíróság tevékenységét.
135. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a fegyverek egyenlőségének valamennyi bírósági eljárásban, így a jelen indítvány alapjául szolgáló polgári nemperes eljárásban is érvényesülnie kell.⁸⁵ A fegyverek egyenlőségének elve, és ezáltal az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga pedig egyértelműen sérült azáltal, hogy míg a [REDACTED] kényszerengedély iránti kérelmét állítólagosan megalapozó OGYÉI Nyilatkozatot a bíróságok érdemben figyelembe vették, addig mást nem, hiszen az indítványozó által ügyével kapcsolatban előadottak figyelembevételétől kategorikusan elzárkóztak.
136. Ugyanis a tisztességes eljáráshoz való alapjog sérelmét eredményezheti az olyan eljárásjogi szabály megsértése, amely az eljárás valamelyik szereplőjét (indítványozó) valamilyen fennálló jogától, vagy jogosultságától (értesítés, nyilatkozattétel, iratbetekintési jog, ügyféli jogállásból fakadó egyéb jogok, hatékony bírói jogvédelemhez fűződő jog, fegyverek egyenlőségéhez fűződő

⁸⁵ Lásd például a 22/2014. (VII. 15.) AB határozat [49] bekezdését:

„Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nevesíthetők a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok. Ezek különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága (ami nem garantálja a döntés igazságosságát), a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű időn belüli elbírálás. A szabály de facto nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége.”

jog) fosztja meg, olyan kérdések tekintetében, amelyek érdemben befolyásolják, elnehezítik vagy akár el is lehetetlenítik a bizonyítást, megváltoztatva ezzel az eljárás végkimenetelét.⁸⁶

137. A tisztelt Alkotmánybíróság korábban kimondta, hogy „[a]z eljárás alkotmányossági megítélése szempontjából fontos sajátossága, hogy az eljárás egyes szakaszaiban vagy az egész eljárás folyamán hiányzik a tisztességes eljárás[hoz] [...] való jog egyik lényeges részeleme [...]. Az első fokú eljárásban való személyes joggyakorlás és személyes részvétel hiányában nem érvényesíthette védelemhez való jogát az első fokon elhangzott állításokkal kapcsolatosan. Sérélmei orvoslására a másodfokú bíróság előtt lefolytatott bizonyítás nem volt alkalmas.” Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ennek következtében a tisztességes eljárás bizonyos garanciális elemei az eljárásban nem érvényesülhettek.⁸⁷
138. A tisztelt Alkotmánybíróság a 165/2011. (XII. 20.) AB határozatban rögzítette, hogy „jogállami körülmények között [...] a jogalkotó a közigazgatási hatósági eljárások esetében nem írhat elő a bírósági eljárásokra az Alkotmányból és nemzetközi kötelezettségvállalásból is egyértelműen kötelező, „fair eljáráshoz” való joggal ellentétes, az ügyfél és más érintett személy érdekeit teljes mértékben figyelmen kívül hagyó eljárási rendet. A [...] jogállamiság követelményére vezethető vissza a törvényalkotónak az a kötelezettsége, hogy a közigazgatási eljárási szabályok megalkotásakor ne önkényesen, kizárólag a hatékonyság, gyorsaság és szakszerűség egyébként méltányolható szempontjai alapján járjon el, hanem legyen tekintettel a tisztességes eljárás jogából fakadó követelményekre, az ügyfél alapjogaira és méltányolható érdekeire is. Nem összeegyeztethető a tisztességes eljáráshoz való joggal, végső fokon a jogállamiság elvével az, ha a törvényalkotó a hatékonyság szempontját úgy érvényesíti, hogy eközben a hatósági eljárás ügyfele [...] tevékenysége gyakorlásában kiszolgáltatottá, lényegében eszköztelenné válik a közhatalom fellépésével szemben...”⁸⁸
139. Az egyértelműség kedvéért ismét rögzítjük, hogy jelen alkotmányjogi panaszban nem azt kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságtól, hogy vizsgálja felül azt, hogy a Kúria Végzése indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, vagy azt, hogy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott volt-e.
140. A fentiek szerint a tisztelt Alkotmánybíróságtól azt kérjük, hogy szíveskedjen megvizsgálni és egyben megállapítani, hogy az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga azért sérült, mert a Kúria Végzése – és ezáltal a Kúria Végzését megelőző bírósági döntések – szerinti jogalkalmazás lényegében megfosztotta az indítványozót a tisztességes eljáráshoz fűződő jogától, a hatékony bírói jogvédelemtől, illetve a fegyverek egyenlőségéhez való jogától, tehát attól, hogy joga és érdemben lehetősége is legyen ügyének előadására, és az arról szóló nyilatkozat megtételére, hogy a közegészségügyi kényszerengedély megadásának feltételei nem teljesülnek. E tekintetben az Alkotmánybíróság jogosult a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálni.⁸⁹

IV.2.2. A jogorvoslathoz való jog sérelme

141. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti”.
142. A fentiekben túl a Kúria Végzése – és az azzal felülvizsgált bírósági döntések – nem csak az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát sértette alaptörvény-ellenes módon és mértékben, hanem egyúttal a jogorvoslathoz való jogát is.
143. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslati jog tartalma következő:

„[M]inden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis hogy a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. A

⁸⁶ Lásd a 3375/2018. (XII. 5.) AB Határozat [35] bekezdését.

⁸⁷ Lásd a 22/2014. (VII. 15.) AB határozat [51] és [120] bekezdéseit.

⁸⁸ Lásd a 165/2011. (XII. 20.) AB határozat V.1.1. bekezdését.

⁸⁹ Lásd a 3263/2018. (VII. 20.) AB Határozat [31] bekezdését.

jogorvoslat ténylegességének követelménye, vagyis az, hogy a jogorvoslati fórum képes legyen a jogsérelem orvoslására, két elemet foglal magában: egyrészt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevitelét nem gátolják-e jogszabályi előírások, másrészt, hogy milyen a jogorvoslat terjedelme, azaz teljesszűrésége, illetve korlátozottsága.”⁹⁰

„Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására.”⁹¹

Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme ugyanakkor a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát.⁹²

Az Alkotmánybíróság [...] a jogorvoslat hatékonysága szükséges feltételének minősítette, hogy [...] a jogkör gyakorlójának [...] érdemi felülbírálatra legyen lehetősége.⁹³

144. A jogsérelem jelen alkotmányjogi panasz tekintetében az, hogy a Kúria Végzése és az azzal felülvizsgált bírósági döntések érdemben megfosztották az indítványozót a jogsérelem orvoslásától, hiszen az indítványozónak nem volt érdemben lehetősége ügyének előadására, azaz az arról való nyilatkozat megtételére, hogy a közegészségügyi kényszerengedély megadásának feltételei nem teljesülnek. A jogsérelem oka, hogy a Kúria és az eljáró bíróságok erre irányuló jogszabályi alap nélkül alkalmazták az általuk megalkotott kötött bizonyítási rendszerre vonatkozó szabályokat, ezáltal a jogorvoslati jog formálissá vált, kiüresedett és indítványozó jogorvoslati szakaszban tett nyilatkozatait és ügyelőadását a Kúria – és az alsóbb fokú bíróságok – nem vizsgálták, hanem kizárólag egy okirati bizonyítékot, az OGYÉI Nyilatkozatot fogadtak el és erre alapították a döntésüket.
145. Az OGYÉI Nyilatkozat a közegészségügyi kényszerengedély kötelező tartalmi eleme⁹⁴, azonban nem az egyetlen figyelembe veendő okirat a közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelem elbírálása során és semmilyen esetben sem jelentheti azt, vagy vezethet el oda, hogy a szabad bizonyítási rend szabályait jogszabályi felhatalmazás nélkül a jogalkalmazó szervek megsértve kötött bizonyítási rendszert alkalmazva kizárólag az OGYÉI Nyilatkozatot vegyék figyelembe.
146. A jogorvoslati fórumrendszer formálisan és fogalmilag keretrendszer szintjén adott volt, az indítványozónak formailag volt lehetősége arra, hogy az SZTNH Határozatával szemben Megváltoztatási Kérelmet, majd az Elsőfokú Végzéssel szemben fellebbezést, végül utóbbival szemben felülvizsgálati kérelmet terjesszen elő. Azonban ezen eljárások során a jogorvoslat hatékonyságának és ténylegességének követelménye valójában alapjaiban sérült, hiszen a bírósági döntések alapján a jogorvoslat terjedelme nem csak korlátozott volt, hanem a kötött bizonyítási rendszer jogellenes alkalmazása miatt kiüresedett, az indítványozónak nem volt lehetősége ügyének érdemi előadására.
147. Külön ki kell emelni, hogy a bármilyen jogszabályi keretek nélkül meghozott, sem szakhatósági állásfoglalásnak, sem előzetes szakhatósági állásfoglalásnak nem minősülő OGYÉI Nyilatkozattal szemben sem jogorvoslati, sem ügyelőadási és nyilatkozattételi lehetőség sem volt, és arra vonatkozóan a jogbiztonságot szolgáló, indokolás terjedelmére, határidőben való kézbesítésre vonatkozó szabályrendszer sem került kialakításra, holott az OGYÉI egészségügyért felelős miniszter irányítása alá tartozó költségvetési szerv, államigazgatási feladatokat lát el⁹⁵. Ezzel szemben áll az az alkotmányos elvárás, miszerint „*állam szerve minden esetben joghoz kötött, és minden cselekvése ellen jogorvoslatra van lehetőség.*”⁹⁶
148. Ezáltal a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem nem volt hatékony és nem érvényesült ténylegesen, nem volt szubsztanciális, illetve nem volt képes az SZTNH Határozat által okozott

⁹⁰ Lásd a 11/2019. (III. 29.) AB határozat [11]-[12] bekezdéseit.

⁹¹ Lásd a 22/2013. (VII. 19.) AB határozat [26] bekezdését.

⁹² Lásd a 36/2013. (XII. 5.) AB határozat [60] bekezdését.

⁹³ Lásd a 3150/2017. (VI. 14.) AB határozat [15] bekezdését.

⁹⁴ Lásd a Szt. 83/I. § (1) bekezdés f) pontját.

⁹⁵ OGYÉI honlapja, <https://ogyei.hov.hu/magunkrol>

⁹⁶ Lásd Dr. Bragyova András alkotmánybíró 3/2014. (I. 21.) AB Határozathoz fűzött párhuzamos indokolás [89] bekezdését.

sérelem orvoslására. Különösen szembeűnő a diszkrepancia az alapjogi jogvédelem elvárása és a Kúria Végzésének alábbi megállapításai között: „...az engedélyezés feltétele fennállásának vizsgálatakor a[z SZTNH] a kötött bizonyítási rendszer miatt a[z OGYÉI] által kiállított igazolás tartalmától nem térhet el, [...] a feltételek fennállása esetén a Hivatalnak meg kell adnia a kért kényszerengedélyt. [...] a kényszerengedély megadásához szükséges feltételek fennállásának vizsgálatakor a Hivatal kizárólag a[z OGYÉI] saját hatáskörben kiállított igazolásának tartalmát veheti figyelembe.”⁹⁷

149. Ez a jogértelmezés a már említett korlátlan vagy korlátozhatatlan hatalom megtestesülése. A tisztelt Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy ez ellentétes az Alaptörvény szellemiségével, még különleges jogrend idején is.⁹⁸ Azáltal, hogy a Kúria Végzése és az azzal felülvizsgált bírósági döntések arra a megállapításra jutottak, hogy az OGYÉI Nyilatkozattal szemben nincsen helye érdemi ügyelődésnek, a bíróságok nem voltak képesek az OGYÉI Nyilatkozaton alapuló SZTNH Határozattal okozott jogsérelem orvoslására, ezzel lényegében kiüresedett az SZTNH Határozatával szembeni hatékony és tényleges jogorvoslat lehetősége is.
150. A jelen ügyben valamennyi bírói fórum arra a megállapításra jutott, hogy a jogorvoslati eljárás során kizárt az OGYÉI Nyilatkozat tartalmának vitatása, különösen pedig annak vitatása, hogy egyáltalán fennállt-e az az alapfeltétel, hogy az indítványozó nem volt képes maga kielégíteni a szükséges igényeket. Ennek okán pedig a bíróságok kategorikusan – az Alaptörvénybe ütköző módon – elzárkóztak az ügyben legfőképpen releváns kérdés érdemi vizsgálatától.
151. A bíróságok Alaptörvénybe ütköző módon úgy értelmezték az irányadó jogszabályokat, hogy megalkották a kötött bizonyítási rendszer szabályait, mely szerint az SZTNH Határozat és az ennek alapjául szolgáló egyetlen érdemben figyelembe vett bizonyíték az OGYÉI Nyilatkozat. Mindez, bár látszólag – formailag – nem zárja le az eljárást, tartalmilag megköti az eljárást befejező döntést, hiszen az azt követő bírósági eljárásban nem biztosított az SZTNH Határozat érdemi felülvizsgálata.⁹⁹ Ez ellentétes a tisztelt Alkotmánybíróság joggyakorlatával, amely szerint jogszabálysértés esetén a hatóság véleményét a bíróság érdemben felülvizsgálja, ugyanis a bírósági felülvizsgálat nem csak az ügy érdemében hozott döntésre terjed ki, hanem az azt megalapozó bizonyítékokra, véleményre, szakvéleményre is, hiszen annak tartalma a hatóságot valóban köti, azonban ez nem jelenti azt, hogy a jogorvoslati eljárás során az abban foglaltakat ne lehetne vitatni.¹⁰⁰
152. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tényleges és hatékony jogorvoslat akadályát képezheti akár a részletszabályok hiánya vagy meglévő részletszabályok jellege, ami miatt a jogorvoslat formálissá válik (például mert nem biztosított, hogy az érintett tudomást szerezzen a döntésről), kiüresítve a jogorvoslathoz való jogot.¹⁰¹
153. A Kúria Végzése és az azzal felülvizsgált bírósági döntések az SZTNH Határozat jogszerűségét érdemben egyáltalán nem bírálták felül. Az eljáró bíróságok egy pusztán formális felülbírálatot végeztek, amely kizárólag egy kérdést érintett: mivel a [REDACTED] rendelkezésére állt az OGYÉI Nyilatkozata, és az SZTNH ennek alapján hozta meg az SZTNH Határozatot, semmilyen egyéb érdemi körülmény vizsgálatára nincsen lehetőség a bírósági jogorvoslati szakaszban sem. Az indítványozó jogorvoslathoz való joga tehát nem tudott hatékony lenni, az lényegében teljesen kiüresedett.
154. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog tényleges biztosítottsága vonatkozásában vizsgálni kell, hogy (i) kit illet meg az alapjog¹⁰², illetve hogy (ii) „alkotmányjogi értelemben érdemi tárgykörre vonatkozik-e a bíróság határozata [...], továbbá [hogy] (iii) a jogorvoslathoz való jog korlátozására alkotmányos indokkal került-e sor, továbbá azt, hogy (iv) a jogorvoslathoz való jog korlátozásával járó alapjog-korlátozás arányosnak tekinthető-

⁹⁷ Lásd a Kúria Végzése [44] bekezdését.

⁹⁸ Lásd a fenti 105-106. bekezdésekben.

⁹⁹ Lásd a 3111/2021. (IV. 14.) AB határozat [37] bekezdését.

¹⁰⁰ Lásd a 3148/2018 (V.7.) AB határozat [31] bekezdést és a 19/2018. (XI. 12.) AB Határozat [45] bekezdését.

¹⁰¹ Lásd a 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [68] bekezdését; a 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [113] bekezdését, a 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [28]-[31] bekezdését.

¹⁰² Lásd a 3111/2021. (IV. 14.) AB határozat [43] bekezdését.

e¹⁰³, és azt, hogy (v) a jogorvoslat érdemi határozatra vonatkozik-e¹⁰⁴. E tekintetben előadjuk az alábbiakat:

- (i) Az alapjog az indítványozót illeti meg, hiszen ő a szabadalmas a Szabadalom tekintetében, így az SZTNH Határozat, és ezáltal a bírósági döntések, a Kúria Végzése őt közvetlenül érintik, a jogát és jogos érdekét is sértik. Ezt a Kúria is megállapította a Kúria Végzésében, amikor megállapította, hogy az indítványozót meg kellett volna illesse az ügyféli státusz.
- (ii) A Szabadalomhoz fűződő kizárólagos és abszolút jogok egészségügyi válsághelyzetre hivatkozással történő korlátozásáról szóló SZTNH Határozattal szembeni, valamint az eljáró bíróságok döntéseivel szembeni jogorvoslati jog kiüresítése kétségkívül alkotmányjogi értelemben érdemi tárgykörre vonatkozik. A közegészségügyi kényszerengedélyt az indítványozó nyilatkozatát nélkül megadó határozattal szembeni jogorvoslat esetében nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely korlátozná a jogorvoslat terjedelmét. Ellenkezőleg, a jogalkotó akarata nem lehetett más, mint a teljes és érdemi jogorvoslat biztosítása a bírósági szakaszban, különös tekintettel arra, hogy az SZTNH eljárása bár kontradiktórius, ahol az indítványozót nyilatkozattételi jog illeti meg, azonban az egészségügyi válsághelyzet miatt közérdekből rövidebb határidők alkalmazásával kerül lefolytatásra.
- (iii) A jogorvoslatához való jog korlátozására nem alkotmányos indokkal került sor, hiszen az indítványozó által előterjesztett nyilatkozatokat, okirati bizonyítékokat figyelmen kívül hagyva, a ténylegesen nem vizsgált ellátásbiztonságra hivatkozással üresítették ki az eljáró fórumok az indítványozó jogorvoslati jogát, miközben az ellátásbiztonság valójában nem volt veszélyeztetve, az indítványozó a Keretszerződés keretében létrejött két Egyedi Szerződés alapján teljesítette a megrendeléseket, továbbá volt kapacitása további megrendelések teljesítésére, ezáltal a közegészségügyi helyzet nem indokolta az alapjogkorlátozást. A jogorvoslati szakaszban logikailag is kizárt, hogy bármilyen sürgősség indokolja az indítványozó nyilatkozatainak teljes és érdemi figyelembevételét, hiszen a közegészségügyi kényszerengedélyt elrendelő határozat előzetesen végrehajtható. Itt csak megjegyezzük, hogy a jelen konkrét ügyben azonban a körülmények alapján még az SZTNH előtti eljárásban sem állt fenn rendkívüli sürgősség¹⁰⁵.
- (iv) A jogorvoslatához való jog korlátozásával járó alapjog-korlátozás nem arányos, hiszen egyrészt még veszélyhelyzet idején is elvárás az, hogy a korlátozás a veszély elhárításához szükséges és a veszéllyel arányos legyen¹⁰⁶, miközben a konkrét esetben erről nem volt szó¹⁰⁷, másrészt a korlátozás ellehetlenítette az indítványozó Szabadalomhoz fűződő kizárólagos hasznosítási jogának érvényesítését, azaz azt, hogy eldönthesse, hogy ad-e és ha igen, milyen feltételekkel hasznosítási engedélyt. Az SZTNH és a bíróságok eljárása alapjaiban érintette az indítványozó tulajdonhoz fűződő jogait. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében „nincs olyan szükségesség, amely miatt a tárgyalás »tisztességes« voltát arányosan ugyan, de korlátozni lehetne”.¹⁰⁸
- (v) Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül *érdeminek*, a döntés személyre gyakorolt hatása és a tárgya meghatározó, vagyis az, hogy a döntés lényegesen befolyásolta-e az érintett helyzetét, jogait.¹⁰⁹ A Kúria Végzése, a Másodfokú Végzés és az Elsőfokú Végzés egyaránt érdemi határozat, hiszen az meghatározó hatással volt az indítványozóra és lényegesen befolyásolta a helyzetét és jogait, ugyanis az indítványozó Szabadalom alapján fennálló kizárólagos hasznosítási jogát a kényszerengedély korlátozta, tehát jogát az ügy közvetlenül érinti (ahogyan azt a Kúria Végzése helyesen megállapította).¹¹⁰

¹⁰³ Lásd az 35/2013. (XI. 22.) AB határozat [17] bekezdését.

¹⁰⁴ Lásd az 35/2013. (XI. 22.) AB határozat [18] bekezdését.

¹⁰⁵ Lásd a fenti II.4. fejezetben előadottakat.

¹⁰⁶ Lásd fenti 105-106. bekezdéseket.

¹⁰⁷ Lásd ez előző bekezdésben és a II.2.-II.4. fejezetben előadottakat.

¹⁰⁸ Lásd a 6/1998. (III. 11.) AB határozat II.6.b. bekezdését.

¹⁰⁹ Lásd az 35/2013. (XI. 22.) AB határozat [18] bekezdését.

¹¹⁰ Ezt maga a Kúria mondta ki a Kúria Végzése [40] bekezdésében.

155. Egy hasonló kimenetelű bírósági eljárás kapcsán az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „a bírói felülvizsgálat semmisségre korlátozása valójában jogorvoslat nélkül hagyja a relatív eljárási szabálytalanságokat és az anyagi jogi hibákat. Ez egyszersmind magával vonja azt is, hogy az eljárási szabályok kvázi ajánlásokká degradálódnak, hiszen megsértésüknek nincs szankciója. Mindez a [...] jogorvoslathoz való jog, illetve a [...] tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból együttesen levezetett azon követelmények jelentős korlátozását jelenti, amelyek megkövetelik a jogorvoslat ténylegességét, érdemi jellegét”.¹¹¹ Álláspontunk szerint jelen ügyben is ez történt, a bírósági felülvizsgálat nem jelentett érdemi, tényleges jogorvoslatot.
156. Hivatkozunk arra az Alkotmánybírósági döntésre, amely az ügyféli jogállás eljáró hatóság általi megsértését értékelte: „...az ügyféli jogállást érintően a hatóság által kiadott állásfoglalás, amely a szabályszerű értesítés vizsgálata nélkül [...] utasította el az indítványozók ügyféli jogállásra irányuló kérelmének vizsgálatát, nem biztosított lehetőséget az indítványozók számára a törvényben garanciális előírásként rögzített önálló jogorvoslati út igénybevételére. Ezáltal elzárta az indítványozókat a tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségétől, amely alapjogsérelem érdemben befolyásolta a bíróság döntését, és sértette az indítványozók tisztességes eljáráshoz való jogát és a jogorvoslathoz való jogát”.¹¹² Az Alkotmánybíróság ezen ügyben vizsgált bírói döntést megsemmisítette, ezért a jogértelmezésnek egységességéből kiindulva tárgyi ügyben is indokolt a bírói döntés megsemmisítése, hiszen az SZTNH szintén nem tekintette ügyfélnek az indítványozót, nem tehetett nyilatkozatot a hatósági eljárásban, valamint szintén elzárta az indítványozót a tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségétől, és ezen alapjogsérelem szintén érdemben befolyásolta a bíróságok döntését, hiszen a bírósági eljárásokban sem vizsgálták érdemben nyilatkozatait, és általánosságban az ügyére vonatkozó előadását, mindezzel megsértették az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, továbbá a jogorvoslathoz való jogát.
157. A fentiek alapján egyértelmű, hogy a közegészségügyi kényszerengedélyt megadó határozat elleni jogorvoslatra irányadó jogszabályi rendelkezések helyes értelmezése és alkalmazása az lett volna, hogy a bíróságok biztosítják a hatékony és teljes mértékű jogorvoslat lehetőségét az indítványozó számára.
158. Az SZTNH Határozatával szemben akkor lett volna tényleges jogorvoslati lehetősége az indítványozónak, ha a bíróságok érdemben megvizsgálták és elbírálták volna azon, Szabadalmát érintő kényszerengedélyre vonatkozó nyilatkozatait és előadását, amelyek előterjesztésére csak a bírósági szakaszban volt lehetősége, hiszen az SZTNH még nyilatkozattételre sem hívta fel. Mivel azonban a Kúria Végzése és az azzal felülvizsgált bírósági döntések akként foglaltak állást, hogy az OGYÉI Nyilatkozattal szemben érdemi ügyelődásnak nincsen helye, a jogorvoslati eljárások pusztán formalitássá váltak. Azáltal ugyanis, hogy a Kúria Végzése – és az azzal felülvizsgált bírósági döntések – a jogszabályi alap nélkül alkalmazott kötött bizonyítási rendszerben kizárólag az OGYÉI Nyilatkozatra alapozták a döntésüket, lényegében kizárt volt, hogy az SZTNH Határozata megváltoztatásra kerüljön.
159. A Kúria Végzése szerint „a kérelmezőt az ügyfél jogainak gyakorlásában [...] az ismertett tartalmú jogi szabályozás akadályozta”.¹¹³
160. A Kúria Végzése és az azzal felülvizsgált bírósági döntések meghozatala során az eljáró bíróságok megsértették az indítványozó Alaptörvényben biztosított ügyféli jogait, a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogát és jogorvoslathoz való jogát. Ugyanis a Kúria Végzése hivatkozott rendelkezéséből az következik, hogy ha feltételezzük, hogy az SZTNH formálisan az alkalmazandó jogszabályok alapján járt el – és ennek következtében került lefolytatásra a jelen alkotmányjogi panaszban körülírt alaptörvény-ellenes hatósági eljárás, melyben az indítványozó az eljárás passzív alanyaként az ügyféli jogai gyakorlásában teljes mértékben akadályoztatva volt, azaz ügyféli jogállási kiüresedtek –, úgy ezen esszenciálisan jogsértő körülménynek nincs relevanciája a bírósági jogorvoslat során. Ezzel szemben az eljáró bíróságok, ha az Alaptörvénnyel összhangban értelmezték volna a jogszabályokat, akkor ezt a hatósági eljárásban történt jogsértést fel kellett volna ismerniük, és orvosolniuk kellett volna a jogorvoslati eljárások során

¹¹¹ Lásd a 14/2018. (IX. 27.) AB határozat [30] bekezdését.

¹¹² Lásd a 3278/2019. (XI. 5.) AB határozat [48] bekezdését.

¹¹³ Lásd a Kúria Végzése [41] bekezdését.

az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogát és jogorvoslathoz való jogát érvényesítve.

161. Hangsúlyozzuk továbbá, hogy a Kúria Végzése megsértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz fűződő jogát azon okból is, mert nem vette figyelembe, hogy az SZTNH nem részrehajlás nélkül módon járt el. A Kúria Végzése szerint nincs jelentősége az OGYÉI Nyilatkozat bizonyító erejének értékelésekor annak az indítványozó által állított ténynek, hogy az azt kiállító OGYÉI részt vett az adott egészségügyi termékkel kapcsolatos engedélyezésben és szabályozási intézkedésekben.¹¹⁴ Mindezt a Kúria Végzése azzal indokolta, hogy az OGYÉI Nyilatkozat kiállítását az Szt. 33/C. § (2) bekezdése az OGYÉI kizárólagos hatáskörébe utalja, ezért az Ákr. 24. § (5) bekezdés a) pontja értelmében a kizárásának sem lehet helye.
162. Összefoglalva a fentieket, azért sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslati joga, mert bár formálisan volt lehetősége arra, hogy jogorvoslattal éljen az SZTNH Határozattal, majd az Elsőfokú Végzéssel, végül a Másodfokú Végzéssel szemben, valójában sem a Fővárosi Törvényszék, sem a Fővárosi Ítéltábla, sem a Kúria előtti eljárásban nem történt meg az SZTNH Határozatának érdemi felülbírálata és ehhez kapcsolódóan annak vizsgálata sem, hogy valójában fennállnak-e a közegészségügyi kényszerengedély megadásának feltételei. Hangsúlyozandó továbbá, hogy az indítványozó jogorvoslathoz fűződő jogának kiüresítése semmilyen körülménnyel nem indokolható. Ezen okokból kifolyólag pedig a Kúria Végzése, és az azzal felülvizsgált bírósági döntések alaptörvény-ellenesek, ugyanis sértik az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát is.

V. ZÁRÓ RÉSZ

163. A jelen indítványban előadottak alapján kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria Végzését – és a Kúria Végzésével felülvizsgált bírósági és hatósági döntéseket – mint alaptörvény-ellenest semmisítse meg.
164. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése alapján a jelen alkotmányjogi panasz iránti indítványt az ügyben elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszéken terjesztettük elő.
165. Az Abtv. 54. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság előtti eljárás illetékmentes, így az indítványozó illetéket nem rótt le.
166. Az indítványozó nyilatkozik, hogy nem járul hozzá a jelen alkotmányjogi panasz nyilvánosságra hozatalához, és az abban szereplő személyes adatok közzétételéhez.

Budapest, 2022. szeptember 1.

Tisztelettel,

indítványozó
képviselőjében:

dr. Halász Bálint
ügyvéd
Siegler Bird & Bird Ügyvédi Iroda

¹¹⁴ Lásd a Kúria Végzése [45] bekezdését.